

Säkerhetsrapporter vecka 13 2023 till vecka 40 2023

Vecka 40 2023

Gasberoendet riskerar att kasta industrin in i ny kris
Samhällskritiska industrier i södra Sverige har byggt upp ett stort beroende av naturgas. Det var länge en fördel, men har förvandlats till ett bekymmer när tillgången på gas tryter, skriver Di. Om den enda gasledningen mellan Sverige och Danmark bryts skulle det få ödesdigra konsekvenser för hela Sverige. Få lär ha missat de senaste årens diskussion om fluktuerande elpriser och elens stora betydelse för svensk industri. Desto tystare har det varit kring näringslivets beroende av naturgas och de risker som det medför.

Enligt statistiken är det inte en särskilt viktig energikälla, gasen utgör bara 3 procent av Sveriges totala energitillförsel. Men för industrierna i södra och västra Sverige, som har tillgång till rörbunden naturgas, står den för 20 procent. Det är företag vars tillverkningsprocesser i dag helt och hållet bygger på gasens unika egenskaper, vilket gör den nära omöjlig att ersätta med till exempel el. I listan på gasberoende företag finns företag som tillverkar produkter som är viktiga för svensk export, till exempel Höganäs metallpulver. Men här finns även en rad bolag vars produkter är viktiga för samhället, som livsmedelsbolag och kemitillverkare. Många sydsvenska bolag passade på att ersätta olja med gas när det svenska gasnätet invigdes för 38 år sedan. Det sågs då som ett billigare och renare bränsle med lägre miljöpåverkan. Det har varit ett lyckat drag – med fungerande leveranser och ett stabilt och förutsägbart pris har gasberoendet setts som en styrka. Men när Dagens industri ringer runt till de gasberoende industribolagen pekar de på en helt ny situation.

–Tidigare har leveranssäkerheten och prisstabiliteten på naturgas varit betydligt bättre än för el, men så är det inte längre. Erfarenheten av de senaste två åren, med kriget i Ukraina, har visat hur känsligt systemet blev med ett beroende av andra länder. Det har gett kraftiga prisökningar och ökat risken för en gasbrist, säger Richard Molin, global chef för produktion på Höganäs.

Kriget i Ukraina ledde till att gaspriserna i hela Europa exploderade under 2022. I år har de fallit tillbaka och även stabiliserats på nivåer innan kriget. Men stabiliteten är skör och de stora prissvängningarna har fungerat som en väckarklocka, enligt flera gasberoende bolag. Flertalet av de gasberoende företag i södra Sverige som Di har talat med pekar på att varningen kom som en överraskning och ändrade spelplanen över en natt. Inte minst satte den strålkastarljuset på Sveriges stora beroende av Danmark för sin gasförsörjning. För att komma åt gasen är Sverige beroende av en enda, 38 år gammal, ledning som löper från Dragör i Danmark till Malmö. Den grenar sedan ut sig i det 60 mil långa västsvenska naturgasnätet mellan Trelleborg och Stenungsund, som försörjer industrin med gas. Även för lagringen av gasen måste Sverige helt förlita sig på anläggningar i framför allt Danmark, men även i andra länder.

Energimyndigheten skriver till Di att den ser med "försiktig optimism" på den kommande vintern, då gasläget allt är som mest ansträngt. Myndigheten ligger ändå kvar på krisnivån "tidig varning" vilket betyder att det finns en "konkret, seriös och

tillförlitlig information om att en händelse sannolikt kommer att resultera i en avsevärd försämring av försörjningssituationen och sannolikt kommer att leda till att beredskaps- eller krisnivån kommer att aktiveras". För att minska sårbarheten skrev Sverige och Danmark i maj på ett så kallat solidaritetsavtal, med syfte att förebygga konsekvenser av eventuella störningar i gasförsörjningen. Men avtalet omfattar endast de 30.000 svenska hushåll som är anslutna till gasnätet. Däremot omfattas inte industrin eller ens sjukhus och andra kritiska funktioner i samhället.

Svenska lyxbilar säljs till Ryssland

Lyxbilar transporteras via Finland till Ryssland - trots EU:s sanktioner, enligt SvD. Även svenska bilhandlare är inblandade i exportfusket, visar en granskning av Svenska Yle. "Sanktioner är inte ett hinder för affärer", svarar bilförsäljaren DeLux-Auto Logistics.

I ett mejl till Yle svarar DeLux-Auto Logistics i Sibirien att västerländska sanktioner "inte är ett hinder för affärer." "De bara tillfälligt komplicerar logistikprocessen. Finland har alltid spelat en viktig roll som nav för vår verksamhet, logistiken var väletablerad, alla dokument utfärdades snabbt och utan problem", skriver bilföretaget.

"Försök att fylla strömmen med flera stora stenar - strömmen kommer fortfarande att hitta sin väg, även om den måste delas upp i små omärkliga bäckar eller gå under jorden."

DeLux-Auto Logistics i Ryssland skriver i ett mejl till Yle att de för tillfället har stoppat direktimporten av bilar från EU, USA och Kanada. I stället köper de in nya bilar från andra länder där även europeiska bilmärken finns tillgängliga. "Vi är mycket ledsna över att förlora våra tidigare partners och vänner i Europa, inklusive i Finland. Sanktioner försvårar ömsesidigt fördelaktiga relationer för alla deltagare", skriver DeLux-Auto Logistics.

Största hotet mot IT-säkerheten: "Kompetensen på tok för låg i svenska bolag" Trots rejäl upptrappning av IT-attacker är det ovanligt att ledningsgrupperna i svenska företag fokuserar på it-säkerheten, enligt Aktuell Säkerhet. Men det klart största hotet uppges vara bristen på kompetens i organisationerna. Det framgår i en ny undersökning från GlobalConnect. Bristen på kompetens i organisationen (72 procent) är det största hotet mot IT-säkerheten tillsammans med organisationsstrukturen och kulturella problem (62 procent). Det framkommer i en undersökning bland svenska företag som IT- och telekombolaget GlobalConnect låtit göra. Företagens viktigaste fokus under innevarande år kommer vara att öka den interna medvetenheten om IT-säkerhet.

– Kunskapsnivån kring IT-säkerhet är på tok för låg i svenska företag och organisationer vilket är allvarligt på en nationell nivå. Fler behöver rusta sig för att kunna skydda sig mot it-attacker, annars är risken stor för fler samhällspåverkande incidenter, säger Henrik Hammarström, chef för GlobalConnect Sverige.

Cybersäkerhetsprogram och försäkringar är en självklar del i att bygga upp företagets försvar mot IT-attacker men det är minst lika viktigt att förebygga problem kopplade till den mänskliga faktorn. En viktig del i arbetet för en ökad IT-säkerhet är att de anställda lär sig att vara försiktiga i IT-miljön, inte klickar på tveksamma länkar eller

öppna bilagor från okända avsändare eller lämnar ifrån sig känsliga uppgifter. Antalet cyberattacker har ökat kraftigt i samhället de senaste åren, både mot offentliga aktörer och privata företag. Det handlar exempelvis ofta om överbelastningsattacker, där ett system belastas med så mycket datatrafik att det kraschar och blir oåtkomligt. Det är också vanligt att illasinnade installerar virus som i sin tur stänger ner organisationernas it-system och där man sedan kräver en lösensumma för att öppna systemen igen.

– Företagen måste förutsätta att IT-attacker kommer att hända och ha en plan för hur de ska hantera risken. Det handlar inte längre om en organisation kommer att utsättas, utan när. Det är därför väldigt viktigt att agera förebyggande i sitt IT-säkerhetsarbetet, säger Henrik Hammarström.

Cybersäkerhet på agendan när ministern för civilt försvar besökte London
Den 19–20 september var minister för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin i London för bilaterala möten om cybersäkerhet, resiliens, desinformation och Ukraina. Resan inkluderade även besök på Storbritanniens nationella cybersäkerhetscenter, NCSC, samt brittiska regeringens kriskoordinationscentral, COBRA. Syftet med resan var att utbyta erfarenheter med brittiska motparter kring arbetet med cybersäkerhet, resiliens och desinformation, och erfarenheter och analyser kring Rysslands krig mot Ukraina.

Carl-Oskar Bohlin träffade Storbritanniens minister för de väpnade styrkorna, James Heapey, säkerhetsminister Thomas Tugendhat, samt Jeremy Quin, minister med ansvar för brittiska regeringens kansli, för att diskutera dessa frågor. Under resan hade ministern för civilt försvar även möte med ledningen för Storbritanniens nationella cybersäkerhetscenter, NCSC, för att få en djupare inblick i centrets verksamhet. De brittiska värdarna presenterade hur de arbetar med incidenthantering och delade lärdomar från cybersäkerhetssamarbetet mellan privat och offentlig sektor.

– Det allvarliga säkerhetspolitiska läget understryker det stora behovet av att stärka Sveriges beredskap inom flera områden, inte minst vad gäller vår cybersäkerhet. Storbritannien är unika i sitt framåtlutade arbete med cybersäkerhet och det brittiska cybercentret har utvecklat ett effektivt samarbete mellan regering, industri och akademi. För att öka motståndskraften inom cyberområdet kan Sverige lära av detta exempel och stärka samarbetet mellan offentlig och privat sektor, säger Carl-Oskar Bohlin.

Vid besöket hos NCSC deltog även statssekreterare från Försvarsdepartementet, Statsrådsberedningen och Justitiedepartementet samt tjänstemän från Regeringskansliet.

USA-myndighet varnar för kinesiskt routerhack

Den nationella amerikanska säkerhetsmyndigheten NSA, cybersäkerhetsmyndigheten CISA och FBI har gått ut med en gemensam varning för att hackergruppen Blacktech installerar bakdörrar i routrar. Det rapporterar Computer Sweden. Målet för hackergruppen – som uppges vara statligt sponsrad av den kinesiska regimen – sägs vara att komma åt data från olika organisationers nätverk. Metoden som hackergruppen använder fungerar på flera olika typer av nätverksutrustning, men så här långt är det primärt routrar från Cisco som har kapats.

Systemadministratörer uppmanas nu att vara uppmärksamma på otillåten nedladdning av imagefiler och ovanliga omstarter.

Vecka 39

Omöjligt stoppa export till Ryssland från EU

Svensk handel med Rysslands närområde väcker allvarliga misstankar om försök att kringgå sanktionerna. Men exporten är svår att stoppa - om inte hårdare tag sätts in, säger experten Tom Keatinge, enligt SvD.

Svensk export till Ryssland minskade kraftigt efter landets invasion av Ukraina i februari förra året. Samtidigt ökade handelsflödet till forna Sovjetstater som står Ryssland nära. Något som flera bedömare menar tyder på att sanktionerna rundas. Tom Keatinge är en Englandsbaserad forskare och sanktionsexpert på CFCS (Center för finansiell brottslighet och säkerhet), en del av den europeiska tankesmedjan Rusi. Enligt honom kan det finnas flera förklaringar till de ändrade handelsrutterna, men mest troligt beror det på att sanktionerna kringgås i någon mån.

– Det är definitivt så att de länder som har historiskt tajta ekonomiska band med Ryssland är sårbara för att agera som inkörsportar för import till Ryssland. Men huruvida det indikerar att sanktionerna inte fungerar är svårt att svara på, säger han.

– Vissa skulle säga att enbart det faktum att Ryssland tvingas hitta omvägar för att få in varor är ett bevis på att de har effekt. Men jag vill snarare argumentera för att det tyder på att sanktionerna inte fungerar, varorna åker bara en annan väg in i Ryssland, säger Keatinge.

– Samtidigt pekar flera ekonomer på att den ryska ekonomin lider svårt, så sammantaget har de en effekt. Frågan är bara, har de den effekt vi vill? Förmodligen inte, för Ryssland har fortfarande tillgång till komponenter som borde ha stoppats av sanktioner för flera månader sedan.

Problemet, menar han, är att företag i dag kan hävda att de inte känner till huruvida deras varor hamnar i Ryssland.

– Privata företag kommer typiskt sett titta på lagen och betala advokater som ger dem råd om hur de ska agera för att inte bryta mot den. Jag tror att många företag som gjort affärer med exempelvis Kazakstan kommer att kunna visa dig deras rättsliga analys som säger att de inte gjort något fel, även om produkterna sedan hamnat i Ryssland utan deras kännedom. För att komma åt det behöver lagstiftningen stramas åt, säger Keatinge.

– Ignorans ska inte vara en giltig ursäkt. Om du säger att ”jag dubbelkollade allt med mina advokater”, men dina produkter ändå hamnar i Ryssland, då bör du bli ansvarig och åtalad. Jag tycker att företag inom EU kan hävda sin oskuld för enkelt i dag.

Efter att ha granskat Sveriges arbete med sanktionerna som en del i ett forskningsprojekt, som syftar till att kartlägga hur EU:s sanktioner fungerar, är Tom Keatinges bild att det är splittrat. Ansvar för att upprätthålla sanktionerna ligger hos

flera olika myndigheter utan en fungerande samordning. Och det innebär en större risk att sanktionsfuskare kommer undan.

– Det är tydligt att kapaciteten för att utreda sanktionsbrott hos brottsbekämpande myndigheter är väldigt låg. Om det förelåg ett sanktionsbrott, skulle myndigheterna upptäcka det? Antagligen inte, säger han.

– Men det kommer alltid att finnas hål i systemet. Därför tror jag inte att det är möjligt att helt stoppa import till Ryssland från EU, även om det vore trevligt att tro det. Och Ryssland kommer alltid att försöka hitta andra vägar. Frågan är snarare hur mycket man kan minska den ryska importen.

Om vi kan få Kreml att tänka två gånger innan de avfyrrar robotar mot Ukraina för att de inte kan säkert ersätta robotarna skulle det vara bra. Sanktioner är inte, som Keatinge menar att politiker vill ge sken av, en strömbrytare som man kan slå av och på.

– Det är i bästa fall ett långsamt verktyg som drar åt tumskruvarna lite mer varje gång du upptäcker ett nytt mål.

Svensk export till Rysslands närområde

Ökad export från Sverige till Rysslands närområde januari-maj 2023 jämfört med samma period 2021:

- Armenien: Ökning från 27,8 miljoner kronor till 66,4 miljoner.
- Georgien: Ökning från 52,0 miljoner kronor till 133,8 miljoner.
- Kazakstan: Ökning från 532 miljoner kronor till 1,3 miljarder.
- Kirgizistan: Ökning från 34,9 miljoner kronor till 57,4 miljoner.
- Uzbekistan: Ökning från 80,6 miljoner kronor till 91,7 miljoner.

EU ska vässa sanktionerna mot Ryssland

Den ryska ekonomin lider av västvärldens sanktioner. Det gör det svårare att finansiera kriget mot Ukraina. Men det finns kryphål, skriver DN. EU vill täppa till dem och pressar transitländer att inte sälja teknisk utrustning från västvärlden till Ryssland. Häromveckan tvingades ett plan med 170 passagerare nödlanda på ett fält i Sibirien efter fel i hydraulsystemet. Ingen skadades. Men spekulationerna satte omedelbart igång: Ryskt flyg har problem med tekniskt underhåll och reservdelar på grund av sanktionerna från västvärlden, rapporterar BBC. Just produkter som kan användas både civilt och militärt, som drönare, var bland de första som fick exportförbud från EU efter att anfällskriget mot Ukraina inleddes 2022. Även import av rysk kol och olja stoppades. Sedan dess har EU-ländernas handel med Ryssland sjunkit drastiskt, vilket påverkar landets ekonomi.

– Rysslands BNP har alltid följt oljeprisets utveckling. Nu har den slutat göra det, säger Maria Perrotta Berlin, forskare på Östekonomiska institutet vid Handelshögskolan i Stockholm.

–Även om Ryssland säger att man har en ekonomisk tillväxt på en eller två procent så borde den kanske vara åtta eller tio, fortsätter hon.

Trots sanktionerna letar sig listade produkter från västvärlden till Ryssland och vice versa. Handeln går i många fall genom så kallade tredjeländer. I vintras blev till exempel ett reportageteam från DN vittne till hur tyska lyxbilar fördes in i Ryssland vid en gränspassage i Georgien. Landet har lovat att inte släppa igenom varor som finns på sanktionslistor.

– För EU är det problematiskt att tredjeländer hjälper Ryssland att kringgå sanktionerna. Det minskar effektiviteten av dem och EU utforskar nu vilka vägar man kan ta för att ändra på det, säger Maria Perrotta Berlin.

Vid ett seminarium i Bryssel nyligen framhöll David O’Sullivan, EU:s sändebud för sanktioner, att EU måste öka trycket på tredjeländer och ekonomiska aktörer för att få stopp på kryphålen.

– Kringgåendet kan inte helt elimineras, men vi måste skilja på vad som är skadligt och vad som inte är det. Generellt måste vi stoppa Ryssland från att få den teknik som behövs för att skapa intelligenta och mer dödliga vapen, sade O’Sullivan.

EU har tillsammans med USA, Japan och Storbritannien listat 45 produkter som är särskilt känsliga: optiska läsare, integrerade kretsar, minneskort och så vidare. Tillsammans och var för sig har dessa länder besökt bland annat Georgien, Serbien, Turkiet och Förenade Arabemiraten för att få dem att stoppa transithandeln. Största problemet är Kina.

– Omkring 70 procent av vidareexporten av dessa känsliga produkter kommer från Kina. Vi vet inte i vilken utsträckning det handlar om exempelvis varor tillverkade i Kina, men med västerländsk teknologi, sade David O’Sullivan på seminariet.

För att försöka minska Rysslands exportintäkter införde västvärlden förra året ett pristak på olja. Det innebär att företag i väst bara får transportera och försäkra handel med rysk råolja om priset är lägre än 60 dollar per fat. Effekten av taket är att länder som Kina och Indien inte heller vill betala mer än 60 dollar per fat, men det har också uppstått en ”spökflotta” med fartyg som transporterar rysk olja där ägarna är anonyma. Forskaren Maria Perrotta Berlin efterlyser att västvärlden sänker sitt pristak på rysk olja.

– I stort sett hela ryska ekonomin används för att finansiera kriget och den baseras på oljeexporten. Begränsar man intäkterna från oljan funkar det väldigt bra, säger hon.

Tredje mötet genomfört i Näringslivsrådet

När Näringslivsrådet träffades tisdagen den 26 september var det för att följa upp och fortsätta diskussionen om försörjningsberedskap från mötet i juni. Näringslivsrådet

syftar till att stärka privat-offentlig samverkan i tvärssektoriella frågor som avser krisberedskap och totalförsvaret. Ordförande för Näringslivsrådet och minister för civilt försvar, Carl-Oskar Bohlin, inledde mötet tillsammans med försvarsminister Pål Jonson och energi- och näringsminister Ebba Busch. Överbefälhavare Micael Bydén och Charlotte Petri Gornitzka, generaldirektör för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) redogjorde sedan för omvärldsläget på det militära respektive civila området.

Den särskilda utredaren för Utredningen om nationell samordning av försörjningsberedskapen, Birgitta Böhlin presenterade därefter det betänkande som togs emot av Carl-Oskar Bohlin den 30 augusti. Den sista punkten på mötet handlade om vikten av kontinuitetshantering genom hela hotskalan och hur företag kan förbereda sig för att möta den nya och komplexa hotbilden. Ämnet presenterades av Sebastian Carlsson, vice VD för teknikkonsultföretaget Combitech. Näringslivsrådets nästa möte äger rum i början av december.

Vecka 38

Satsningar för att stärka skyddet av civilbefolkningen vid krig

Om det värsta skulle inträffa – att Sverige drabbas av krig – behöver civilbefolkningen skyddas. Erfarenheter från Ukraina visar att krigsföring ofta riktas direkt mot civil infrastruktur. Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2024 ett tillskott till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), för att förstärka både arbetet med upprustning av skyddsrum och den kommunala räddningstjänstens förmåga under höjd beredskap.

Det civila försvaret är avgörande för Sveriges försvarsförmåga och motståndskraft. En central uppgift för det civila försvaret vid höjd beredskap är att värna och skydda civilbefolkningen. Tillgången till skyddsrum samt förmågan hos räddningstjänsten att agera under krig är centrala delar i skyddet av civilbefolkningen. Som en del av den pågående upprustningen av det civila försvaret prioriterar regeringen nu att stärka dessa områden. Den kommunala räddningstjänsten är i dag framför allt dimensionerad för att hantera fredstida olyckor. För att kunna hantera de stora påfrestningar som ett väpnat angrepp mot Sverige skulle innebära behöver den kommunala räddningstjänsten förstärkas.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen ett tillskott på 40 miljoner kronor till MSB för att stärka den kommunala räddningstjänstens förmåga att agera under höjd beredskap och krig. Tillsammans med de medel som redan har avsatts för befolkningsskydd och räddningstjänst i Totalförsvarspropositionen 2020 innebär det en satsning på totalt 120 miljoner kronor på kommunal räddningstjänst under 2024. Pengarna är tänkta att användas både för att stärka MSB:s egen verksamhet på området, vilket inkluderar stöd till kommunerna i form av bland annat planeringsstöd, och för att MSB ska fördela ut pengar direkt till kommunernas verksamhet för räddningstjänst.

Sveriges stora bestånd av skyddsrum är en annan viktig komponent i skyddet av civilbefolkningen. Standarden på skyddsrummen är dock varierande. Sverige behöver ha ett modernt och väl anpassat fysiskt skydd för civilbefolkningen mot direkta konsekvenser av krigshandlingar på svenskt territorium. Regeringen anser

därför att en satsning på befintliga skyddsrum är angelägen och föreslår ett tillskott till MSB på 100 miljoner kronor från och med 2024, för fortsatt upprustning och modernisering av skyddsrum. Satsningen på befintliga skyddsrum är ett sätt att skyndsamt öka förmågan att skydda civilbefolkningen.

Regeringen avser lämna dessa förslag till riksdagen i budgetpropositionen för 2024. Förslagen bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Sverigedemokraterna.

AI-attacker ökar kraven på företags säkerhetsstrategi

Det råder ett akut behov av att ta cybersäkerhet på allvar, visar en ny rapport som Dagens PS skriver om. 180 svenska vd:ar och chefer har intervjuats i en undersökning som YouGov har gjort på uppdrag av cybersäkerhetsföretaget Palo Alto Networks. 42 procent menar att cybersäkerhet inte ligger på styrelsens bord, samtidigt anger 74 procent att ansvaret vilar på dem om en attack skulle ske.

– För att hålla jämna steg med en hotbild som förändras snabbt måste cybersäkerhet vara prioriterat hos alla organisationer, och det bör starta från toppen med styrelsen och ledningsgruppen, säger Åsa Edner, landschef i Sverige på Palo Alto Networks, i en kommentar till Dagens PS.

Spionaget mellan USA och Kina mer omfattande än kalla kriget

USA och Kina lägger mer resurser på att spionera på varandra än vad Sovjetunionen och USA gjorde under kalla kriget. Det säger FBI:s chef Christopher Wray till New York Times, enligt Di.

”Jag ser det här som vår generations utmaning”, säger han till tidningen.

Kampen om det ekonomiska, politiska och teknologiska världsherraväldet mellan de två supermakterna USA och Kina bedrivs med allt mer avancerade metoder, skriver New York Times. Kina är numerärt överlägset, och USA försöker kontra med den senaste digitala tekniken, som artificiell intelligens.

”Faktum är att jämfört med Folkets befrielsearmé (Kinas militär, reds anm.) är vi totalt underlägsna i antal på marken, men det åligger oss att försvara det amerikanska folket här på hemmaplan”, säger Christopher Wray till New York Times.

FBI:s särskilda enhet för kontraspionage har de senaste tolv månaderna identifierat ett dussintal intrång av kinesiska medborgare på amerikanska militäranläggningar, skriver tidningen med hänvisning till regeringskällor.

Enligt New York Times har Kinas president Xi Jinping aviserat en större tolerans för djärva operationer utomlands från kinesiska spionorganisationer. USA å sin sida har, genom CIA och försvarshögkvarteret Pentagon, etablerat nya centrum helt inriktade på att spionera på Kina. Kapaciteten för avlyssning har rampats upp, bland annat möjligheterna att uppsnappa elektronisk kommunikation med till exempel flygplan längs Kinas kust. Båda parterna genomför omfattande initiativ för att utnyttja artificiell intelligens, AI. USA:s regering hoppas att det ska hjälpa till att väga upp Kinas överlägsna numerär.

Enligt New York Times källor hoppas Kina att AI ska ge möjligheter att platsbestämma amerikanska ubåtar samt ge en dominerande position i rymden. Beprövade metoder har emellertid inte övergetts. Enligt artikeln försöker Kina etablera agenter var det än går i amerikanska regeringsorgan, i teknikbolag och i det krigsindustriella komplexet. Så fort någon lägger ut på det professionella nätverket LinkedIn att den börjat ett jobb som är offentligt men säkerhetskänsligt, överröses de av kontaktförfrågningar från kineser, uppger New York Times källor.

Saab får beställning på AT4 och Carl-Gustaf-ammunition från USA
Saab och USA:s försvarsdepartement utökar ett befintligt ramavtal gällande pansarskottet AT4 och ammunition till granatgeväret Carl-Gustaf®. Saab har också fått en order på 104.9 miljoner USD (motsvarande cirka 1 miljard SEK) med leveranser 2024-2026. Det utökade ramavtalet, som ursprungligen tecknades 2019, ger den amerikanska försvarsmakten möjlighet att lägga beställningar till ett värde av ytterligare 422 miljoner USD. Ordern inkluderar pansarskottet AT4CS RS och den nya programmerbara spränggranaten för Carl-Gustaf, HE 448.

LÄS OCKSÅ

[Ny lag om investeringsgranskning – silar vi mygg och sväljer kameler?](#)

Vecka 37

Ukraina hävdar kontroll över Bojkotornen: "Viktigt signalvärde"

Ukraina hävdar kontroll över flera gas- och oljeplattformar i Svarta havet. De kan komma att användas i militära syften, enligt det brittiska försvarsdepartementet, enligt DN.

– Ukraina visar att Ryssland inte klarar av att kontrollera sina intressen i Svarta havet, säger Försvarshögskolans Johan Huovinen.

De så kallade Bojkotornen, döpta efter Ukrainas före detta energiminister Jurij Bojko, har varit i ryska händer sedan 2015. Sedan dess har Ryssland använt plattformarna för att utvinna naturfyndigheter, men efter krigsutbrottet uppges de även ha haft militära syften. Plattformarna ligger i Svarta havet, mellan ryskkontrollerade Krim och den ukrainska hamnstaden Odessa. Striderna om plattformarna har pågått under sommaren och intensifierats under de senaste veckorna. Nu är Bojkotornen återigen under ukrainsk kontroll. I ett videoklipp som publicerats av Ukrainas militära underrättelsetjänst, HUR, syns hur en specialstyrka lägger till vid en av plattformarna.

– Detta tar Ukraina många steg närmare att återta Krim, säger en maskerad man i klippet.

Utöver Bojkotornen, som egentligen heter "Ukraina" och "Petro Hodovalets", hävdar Ukraina även att man tagit tillbaka plattformarna "Tavryda" och "Syvasj". I slutet av augusti konstaterade det brittiska försvarsdepartementet att plattformarna kan användas i olika militära syften, bland annat som bas för attackstyrkor och för att stationera robotsystem. Johan Huovinen ser det inte som särskilt sannolikt att Ukraina kommer använda Bojkotornen för att genomföra attacker mot Krim. Däremot går platserna att använda i försvarssyfte.

– Ukraina kommer sannolikt bygga upp radarstationer där. Många av kryssningsrobotarna som Ryssland avfyrar kommer från fartyg i Svarta havet. Genom att placera radar på plattformarna får man en förvarning om ryska attacker, säger Huovinen.

– Det har också ett viktigt signalvärde. Genom att lyckas med det här visar Ukraina att Ryssland inte klarar av att kontrollera sina intressen i Svarta havet.

Industrisatsningarna lockar de kriminella gängen
Industrisatsningarna i norr har lett till att den organiserade brottsligheten etablerat sig där, rapporterar SvD. Rikspolischefen Anders Thornberg lyfter fram Northvolt i Skellefteå, H2 Green Steel i Boden och Hybrit i Gällivare.

– Regeringens samordnare har talat om en total investeringssumma i Norrland de kommande åren på cirka 11 hundra miljarder kronor. 5–15 procent av de pengarna kommer sannolikt hamna inom den organiserade brottsligheten, enligt rapporter från Europol, säger Anders Thornberg till tidningen.

Nytt samarbete kring AI-baserad cybersäkerhet för obemannade militärfordon
Milrem Robotics, en europeisk tillverkare inom robotik- och autonoma system, och det svenska cybersäkerhetsföretaget Clavister har under DSEI i London tecknat ett övergripande samarbetsavtal rörande cybersäkerhet för obemannade militärfordon., skriver Aktuell Säkerhet.

– Vi måste alltid vara i framkant när det gäller ny teknik och cybersäkerhet är inget undantag. Cyberförsvar för fordon är ett måste på dagens digitala slagfält och vi behöver kontinuerligt arbeta för att vidareutveckla det. Det är av yttersta vikt för oss att välja ledande teknikpartners och Clavister bidrar med omfattande expertis och erfarenhet inom cyberförsvar för militära fordon, säger Kuldar Väarsi, grundare och vd för Milrem Robotics.

Ny lag om investeringsgranskning – silar vi mygg och sväljer kameler?
Lagen om kontroll av utländska investeringar riskerar att drabba vanliga företag utan att stoppa egentliga säkerhetshot, skriver Jonas Berggren, internationell analyschef, och Johan Sjöberg, ansvarig för säkerhets- och försvarspolicy:

”Den 13 september slutdebatterar Riksdagens justitieutskott den nya lagen om kontroll av utländska investeringar som kan hota Sveriges säkerhet som är tänkt att träda i kraft i december. Vi delar regeringens bedömning att det behövs ett regelverk som skapar förutsättningar för att förhindra utländska investerares strategiska förvärv av företag vars verksamhet, information eller teknik har betydelse för Sveriges säkerhet. Den säkerhetspolitiska situation som vi befinner oss i ställer ett högt anspråk på alla systemets aktörer här och nu, om detta råder inget tvivel. Motsvarande reglering finns eller är på väg att också introduceras i princip alla EU:s medlemsstater.

Med detta sagt så är vi bekymrade över att det lagförslag som nu ligger på bordet inte kommer uppnå önskat syfte utan snarare drabba vanliga företag utan att stoppa egentliga säkerhetshot. Tanken är att investerare ska anmäla förvärv eller andra investeringar inom så kallad skyddsvärd verksamhet till myndigheten ISP

(Inspektionen för Strategiska Produkter). ISP får sedan 25 arbetsdagar att lämna det utan åtgärd eller göra en fördjupad granskning som i slutändan kan leda till att investeringen förbjuds. Inga konstigheter i sig, men utformningen i övrigt riskerar att orsaka betydande kostnader och regleringar för företag och myndigheter och hindra önskvärda investeringar. I själva verket kommer vi att gå från att inte ha någon kontroll alls till att få det mest omfattande systemet i hela EU.”

Vecka 36

Ryssland överens med Opec om att förlänga exportneddragningar för olja
Ryssland har kommit överens med oljekartellen Opec om ytterligare neddragningar i sin export, skriver Bloomberg. Åtgärderna ska officiellt tillkännages nästa vecka men meddelades av Rysslands vice premiärminister Alexander Novak på torsdagen, skriver nyhetsbyrån. Tidigare i veckan kom beskedet att Ryssland diskuterade åtgärderna med övriga oljeländer. Ryssland har redan åtagit sig att minska oljeexporten med 300 000 fat per dag i september, men det ser nu ut att förlängas till och med oktober. Oljepriserna stiger på torsdagen. Vid 17-tiden är priset på Brentolja upp med drygt 1 procent till strax över 86 dollar per fat. Även tidigare i veckan har priserna stigit mot bakgrund av oro för produktionsstörningar i orkandrabbade Florida.

Turkiet efter möte med Ukraina: Inga alternativa spannmålsrutter
Det finns inga alternativ till det ursprungliga spannmålsavtalet mellan Ukraina och Ryssland, hävdar Turkiets utrikesminister Hakan Fidal efter ett möte med Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj i Kiev den 25 augusti, enligt Di. Fidal avvisar en alternativ lösning för spannmålstransporter över Svarta havet, som USA aktualiserat.

– Vi vet att man söker efter alternativa rutter, men vi ser inga alternativ till ursprungsinitiativet för de innebär risker. Att återuppliva avtalet prioriteras av Turkiet”, säger Fidan.Zelenskyj i ett uttalande efter mötet. Han uppger att ”många viktiga frågor diskuterades”, särskilt när det gäller ”risker förorsakade av den ryska blockaden mot spannmålskorridoren i Svarta havet”.

Ryssland drog sig i juli ur spannmålsavtalet som förhandlats fram med hjälp av Turkiet och FN, och gjorde det möjligt för Ukraina att exportera över 30 miljoner ton spannmål från tre hamnar vid Svarta havet trots kriget. Sedan dess har Ryssland trappat upp anfallen mot hamnar och hamninfrastruktur i Ukraina. Det första civila fartyget Joseph Schulte från Ukraina nådde nyligen turkisk hamn, trots den ryska blockaden. Transporten, som uppges ha skett med stöd av USA, gick via en alternativ rutt i skydd av Natoländerna Rumänien och Bulgarien. Den nådde aldrig internationellt vatten.

Cyberattacker skenar – största ökningen på två år
Antalet globala cyberattacker har ökat med åtta procent varje vecka under årets andra kvartal, skriver Aktuell Säkerhet. Siffrorna kommer från Check Point Researchs halvårsrapport för 2023 års cybersäkerhetstrender. Rapporten konstaterar att ny AI-teknik kombinerat med etablerade verktyg som USB-enheter har inneburit nya vägar för att kringgå säkerhetssystem. Rapporten noterar också att ransomware-attacker eskalerat under första halvan av 2023.

– De globala cyberhoten har fortsatt öka under första halvan av 2023, den åtta procentiga ökningen under andra kvartalet är den största ökningen vi sett under ett kvartal på två år, säger Mats Ekdahl, säkerhetsexpert hos Check Point Software Technologies.

Debatt: Så stärker vi Sveriges cybersäkerhet
Cyberattackerna ökar för varje år. Utvecklingen av AI-tekniken bäddar för att det kommer att bli värre de kommande åren. Nu måste vi förstärka svensk cybersäkerhet, skriver Moderaterna på Aftonbladet Debatt.

Cybervapnet är så förödande att det diskuteras om det ska klassas som ett massförstörelsevapen. Trots det finns det ont om lagutrymme för att spåra och lagföra cyberkriminella. Svenska företag har stor digital kompetens för egenutvecklade säkerhetslösningar och det borde vi ta tillvara på, skriver Jörgen Berglund, gruppledare försvarsutskottet (M) och Camilla Brunsberg, ansvarig för cybersäkerhet i försvarsutskottet (M).

Några förslag på konkreta och kraftfulla satsningar är att bygga upp navet för Sveriges framtida cybersäkerhet, bygga upp Sveriges nationella samordningscenter för cybersäkerhetsforskning och innovationer. Dessutom behövs det mer resurser till Försvarsmakten som nu stärker sin förmåga att hantera olika typer av attacker.

”Nu har vi fått våra första kadetter inom cyberförsvar och vi fortsätter kraftsamla så att vi står väl rustade inför framtiden. För vår allas trygghet!”, skriver debattförfattarna.

Företagare kopplas till ryska militärprojekt
Den svensk-ryske företagare som står åtalad för grov olovlig underrättelseverksamhet kopplas till flera hemliga ryska militärprojekt, enligt TT. Enligt åklagaren har han skickat eller försökt skicka produkter till Ryssland som kan knytas till byggen av militära fartyg och en ”spionsatellit”. En ”anskaffningsagent” som agerat mellanhand åt ett sanktionsbelagt Ryssland i landets jakt på avancerad teknik från väst för att bygga upp sin krigsmakt. Så beskrev åklagare Henrik Olin den 60-årige man som står åtalad för grov olovlig underrättelseverksamhet när rättegången inleddes den 4 september.

På tisdagen fortsatte åklagaren sin sakframställan med olika exempel på hur mannen, genom sina Stockholmsbaserade bolag, köpt in högteknologiska produkter på uppdrag av den ryska militära underrättelsetjänsten GRU och med falska uppgifter fört dessa vidare till Ryssland. Mannen, född i Ryssland och invandrad till Sverige runt millennieskiftet, greps i sitt hem utanför Stockholm i november i fjol och har suttit häktad sedan dess.

Mannens affärer, säger Olin med hänvisning till Säpos utredning, kan knytas till flera ryska militära projekt. Däribland bygget av ett fartyg som Ryssland benämner ett forskningsfartyg, men som enligt The Barents Observer bedöms kunna bära mindre ubåtar och bestyrkas med kärnvapentorpeder.

Vid husrannsakan i mannens bostad hittades ett avtal som rör utvecklingen av vad västliga underrättelsekällor, enligt Washington Post, pekat ut som en ”spionsatellit”.

Enligt åklagare Olin har mannen försökt införskaffa känslig elektronisk utrustning till projektet. I andra fall finns bara delar av bevis, däribland fraktsedlar där det inte framgår vad som levererats. Ett sådant exempel gäller en last på 700 kilo med slutdestination Snezhinsk.

– Det här är ett avsnitt jag kommer tillbaka till bakom stängda dörrar, men det jag kan säga är att Snezhinsk är en ort som är helt stängd för omvärlden och ett av två center för det ryska kärnvapenprogrammet.

Åklagaren beskriver mannen som en länk mellan Ryssland och utländska företag som genom sina bolag beställt produkter, arrangerat med logistik och betalat fakturor för att dölja att det finns en rysk beställare i bakgrunden.

– Man kan inte nog understryka betydelsen av de här exemplen för att kunna ta till sig olika moment som mannen bedrivit genom sina två företag, säger Olin.

– Mitt påstående är inte att det är själva transaktionerna som utgör den brottsliga gärningen, utan det är bevisning för den brottsliga verksamhet som i sin tur utgör olovlig underrättelseverksamhet.

Rättegången fortsätter under torsdagen med försvarsadvokat Ulrika Borgs sakframställan. Därefter ska mannen själv höras.

– Det är två gärningspåståenden eftersom det gäller Sverige och annan stat, och varje gärningspåstående är uppdelat i olika delar. Han inte bara förnekar brott, utan han förnekar varje del i de påståenden som finns. Han kommer att ge en parallell förklaring till den bevisning som åklagaren presenterar.

Nationell samordning av försörjningsberedskapen

Den sista augusti lämnades betänkande från utredningen om nationell samordning av försörjningsberedskapen över till statsrådet Carl-Oskar Bohlin. Som näringslivets expert i utredningen är jag nöjd med de rekommendationer vi lagt fram och det gedigna arbete som sekretariatet under Birgitta Böhlins ledning gjort. Betänkandet slår fast viktiga grundprinciper såsom att staten bär ansvaret för totalförsvaret och försörjningsberedskapen och därmed kostnaderna. Betänkandet föreslår en möjlig modell och inte en detaljerad verkställande plan. Det finns således ett flertal frågor som kommer kräva fortsatt beredning och diskussion. De frågor som nu tar vid och som jag ser som kanske viktigast för oss är:

– Hur regeringen väljer att utveckla frågan om beredskapslager. Detta är en knepig fråga och statliga lager bör endast etableras som en sista utväg och i mycket tydligt avgränsade sektorer./varugrupper. Lagerhållning som på något sätt påverkar marknaden och konkurrensfrågan ska undvikas helt och därmed ska tex omsättningslager inte blir en statlig uppgift alls.

– Att utöka våra och företagens skyldighet att lämna info till myndigheter är en prekär fråga och kommer ställa omfattande krav på när, hur och varför. Här rör det sig om mycket känslig info som få myndigheter kan eller bör hantera

– Vg finansieringsprinciper slår vi i betänkandet fast att det är staten bär huvudansvaret för försörjningsberedskapen. Staten ansvarar därför huvudsakligen för finansieringen av de åtgärder för att stärka försörjningsberedskapen som staten prioriterar och som inte är författningsreglerade. Den del vi måste bevaka här är det som faller utanför "huvudsakligen". Rekommendationerna föreslår också att avgiftsfinansiering av viss specifik beredskap är möjlig. Men här är det av synnerligen vikt att detta endast kan utgöra undantag och på intet sätt en regel.

– Slutligen är vi inom utredningen helt överens om att kompetensfrågan är en stor utmaning. MSB och övriga myndigheter behöver tillföras den kompetens som krävs för att kunna göra fullständiga försörjningsanalyser. Här kommer det föreligga ett direkt behov av kompetens från näringslivet. Möjligen bör vi fundera över ett system där tex näringslivet sekunderar experter till MSB m.m. Tror vi behöver leta efter olika nya pragmatiska lösningar.

– Med detta sagt är betänkandet ett ordentligt steg framåt i centrala frågor för att skapa ett mer robust Sverige. Näringslivet är här helt centralt och nu gäller det att utgå från och skapa rätt förutsättningar för näringslivet att vara bottenplattan i totalförsvaret. Det kommer inte kunna ske genom ökad reglering, kontroll eller intervenering i marknaden utan genom att stärka våra företags förutsättningar att göra det dem är bäst på men samtidigt fördjupa samarbetet mellan den privata och offentliga sektorn. Tillsammans blir vi faktiskt starkare och mer uthålliga.

Vecka 25

Ukrainas skamlista hotar sanktionerna mot Putin

Chokladjätten Marabous ägare står på Ukrainas "skamlista", över företag som gör affärer med Ryssland. Nu används listan som utpressning när EU ska diskutera nya sanktioner mot Vladimir Putins regim, skriver SvD. Ukrainas lista över "internationella krigssponsorer" – utländska företag som fortfarande gör affärer med eller i Ryssland – har skapat stor indignation hos både konsumenter och de företag som placerats på den.

Nyligen uppmärksammades det att Marabous amerikanska ägare, livsmedelsjätten Mondelez International, fanns med på denna "skamlista". Då valde till exempel SJ, SAS och nöjesparkerna Liseberg och Gröna Lund att bojkotta Marabou. Och nu paralyseras hela EU:s arbete med att ta fram fler, ekonomiska straff mot Vladimir Putins regim av den ukrainska uthängningen av företag. Ungern och Grekland har meddelat att så länge en ungersk bank och några grekiska rederier finns med på den känsliga listan, tänker de inte gå med på nya EU-sanktioner mot Ryssland. Regeringarna i Budapest och Aten menar att uthängningen och klandrandet svärta ner företagens internationella rykte – precis det som är syftet med listan – och därmed påverkar deras respektive länders ekonomi.

Banken OTP är Ungerns största affärsbank, med närvaro i hela 1 850 städer och byar runtom i Ryssland. Den står för omkring 15 procent av den ryska lånemarknaden. Det har också förekommit rapporter om att OTP i strid med internationell lag erkänner de ryskockuperade områdena Luhansk och Donetsk, och ger ryska soldater särskilt goda lånevillkor på grund av kriget. Ungerns regering

förnekar uppgifterna, och understryker att banken offentligt stödjer Ukraina. Men det är ett argument som inte rubbar ukrainska politiker:

– Bankens ledning fortsätter att arbeta i Ryssland, och betala skatt, och dessa pengar går till krig. För de här pengarna tillverkar Putin nya raketer som flyger in i oskyldiga ukrainares hem, sade parlamentsledamoten Alex Goncharenko till Brysseltidningen Euobserver.

Ungern har redan tidigare vägrat att godkänna mer EU-gemensamt, militärt bistånd till Ukraina, om inte banken tas bort från listan.

– Vi kan inte ge grönt ljus så länge OTB är svartlistat, och detsamma gäller sanktioner, sade Ungerns utrikesminister Peter Szijjarto i Bryssel nyligen.

De grekiska rederierna Delta, Thenamaris och Dynacom, som också finns på listan i Kiev, skeppar bland annat olja och läkemedel till och från Ryssland. Det elfte sanktionspaketet har dragit ut på tiden. EU-kommissionen föreslår bland annat att man slår hårt mot kinesiska företag som tros hjälpa Ryssland att komma runt EU:s försäljningsförbud av exempelvis reservdelar till militären. Företagen tros beställa delarna från Europa, för att sedan direkt sälja dem vidare till ryska köpare. Men länder som Tyskland och Italien, till exempel, som vill hålla kontakterna med Kina goda, vill i stället att EU-länderna nöjer sig med löften från Peking om att inte hjälpa Ryssland.

Andra strider som kan komma att utspela sig mellan EU-länderna i sanktionssamtalen gäller guld, diamanter, uran och flytande gas – andra stora, ryska exportvaror och kassakor för den ryska staten. Men det är också varor som är viktiga för Europas smyckesindustri, kärnkraft och energiförbrukning.

Londonkonferens om Ukrainas uppbyggnad

Bistånds- och utrikeshandelsminister Johan Forssell deltar den 21 juni i en konferens för stöd till Ukraina. I fokus står den privata sektorns roll i arbetet med att bygga upp och stärka landet. Konferensen äger rum i London, och samlar representanter för över 100 länder, organisationer och företag.

– Regeringens stöd till Ukraina är långsiktigt och brett. Men för att bygga upp ett starkt Ukraina räcker det inte att bara stater engagerar sig. Det krävs också investeringar från privata aktörer. Näringslivets roll är helt avgörande i uppbyggnaden av Ukraina, säger bistånds- och utrikeshandelsminister Johan Forssell.

Konferensen arrangeras av Storbritannien och Ukraina. Syftet är att samla omvärldens stöd till Ukraina och motverka konsekvenserna av Rysslands fullskaliga invasion. Diskussionerna kommer inte minst att fokusera på hur den privata sektorns arbete kan underlättas. Det handlar bland annat om hur företag ska kunna försäkra sina investeringar trots att Rysslands aggression pågår. Den 8 juni arrangerade den svenska regeringen en internationell konferens i Stockholm med fokus på näringslivets roll i stödet till Ukraina. Syftet var att lägga grund för en framgångsrik återhämtningskonferens i London. Sedan februari 2022 har Sverige stöttat Ukraina med över 21,5 miljarder kronor genom militärt, civilt och humanitärt stöd.

Försvarsberedningens säkerhetspolitiska bedömning: Allvarstid

Måndagen den 19 juni 2023 överlämnades Allvarstid – Försvarsberedningens säkerhetspolitiska rapport 2023 till försvarsminister Pål Jonson. Försvarsberedningen konstaterar att världen befinner sig i en brytningstid. Den regelbaserade världsordningen utmanas av auktoritära stormakter som Ryssland och Kina. Ett storkrig i Europa är en realitet och Ryssland har inriktat sig på en långvarig konflikt med väst. Ett aggressivt Ryssland bör utgöra grund för den långsiktiga utvecklingen av det svenska totalförsvaret. Sverige ska kunna motstå ett väpnat angrepp och försvara det egna territoriet inom ramen för ett kollektivt försvar. Sveriges kommande medlemskap i Nato innebär den största förändringen av svensk säkerhetspolitik på över 200 år.

På grund av Ryssland rasar ett storskaligt krig i Europa. Krigets verkningar är inte begränsade till Ukraina. Därför har förutsättningarna för svensk säkerhetspolitik förändrats i grunden. Ryssland anser sig sedan lång tid tillbaka vara i konflikt med hela västvärlden. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina samt Kinas ökade territoriella anspråk visar att konflikter om territorium med militära medel återigen är en realitet. Som en följd av detta genomgår svensk säkerhetspolitik den största förändringen i modern tid. Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Det kan inte heller uteslutas att militära maktmedel eller ytterligare hot om sådana kan komma att användas mot Sverige.

Den antagonistiska hotbilden mot Sverige är bred och blir alltmer komplex. Hoten inkluderar bland annat otillbörlig informationspåverkan, desinformation, påverkansoperationer, cyberangrepp, illegal underrättelseinhämtning, terrorism och sabotage, hot mot kritisk infrastruktur och utnyttjande av ekonomiska beroenden.

Sverige försvaras bäst inom Nato. Sveriges kommande Natomedlemskap ökar säkerheten både för Sverige och för Nato som helhet. Som medlem i Nato kommer Sverige att omfattas av de ömsesidiga försvarsgarantier som följer av artikel 5 i nordatlantiska fördraget. Genom medlemskapet blir Nato Sveriges viktigaste försvarspolitiska arena och Sveriges försvarsförmåga kommer enligt artikel 3 i nordatlantiska fördraget att utgöra en del i det kollektiva försvaret.(...)

Svensk säkerhetspolitik måste beakta risken att Rysslands krig mot Ukraina eskalerar till ett större krig i Europa. Det kan också innebära att kärnvapen eller andra massförstörelsevapen används med katastrofala konsekvenser för säkerheten globalt men särskilt i Europa, inklusive lidande och död för oskyldiga människor. (...)

Kina är en auktoritär, kommunistisk och nationalistisk enpartistat som utmanar den regelbaserade världsordningen, rustar upp militärt och uppträder aggressivt. Parallellt sker en tilltagande övervakning, kontroll och repression av de egna medborgarna i Kina och utomlands. Kinas makt och inflytande globalt bedöms öka under det kommande decenniet, förutsatt att landets ekonomiska styrka upprätthålls. Samtidigt minskar förutsägbarheten i det kinesiska agerandet då landet utvecklas i en alltmer sluten och auktoritär riktning. Kinas geopolitiska ambitioner utmanar långsiktigt den globala säkerheten och den regelbaserade världsordningen, och därmed även svensk och europeisk säkerhet. (...)

Försvarsberedningen anser det viktigt att Sverige inser den breda påverkan på svenska intressen som det kinesiska agerandet innebär. Detta omfattar såväl säkerhets- och försvarspolitiska hänseenden som andra områden, däribland ekonomi, handel, vetenskap, teknik och infrastruktur. (...)

Både privata och offentliga kinesiska aktörer och individer bedriver inhämtning mot svenskt näringsliv, svensk försvars- och rymd[1]industri samt svenska forskningsinstitutioner och universitet. Metoderna omfattar bland annat spionage, cyberangrepp, olovlig teknikanskaffning, strategiska uppköp, olovlig underrättelse[1]verksamhet, påverkanskampanjer samt påtryckningar mot svenska politiska beslutsfattare, forskare och offentliga personer. Läs hela rapporten här: Allvarstid. Försvarsberedningens säkerhetspolitiska rapport 2023. (regeringen.se)

Vecka 24

Oväntat lyft för Ukrainas BNP

Ukrainas bruttonationalprodukt (BNP) ökade med 2,4 procent under årets första kvartal jämfört med kvartalet före, enligt landets statliga statistikbyrå. Ökningen var oväntad. Analytiker hade räknat med en nedgång för landets BNP på 4,7 procent. I årstakt föll Ukrainas BNP med 10,5 procent under första kvartalet. Även det var en bättre siffra än väntat. Analytikernas snittprognos låg på minus 13,7 procent. Den ukrainska ekonomin befinner sig sedan Rysslands anfallskrig mot landet inleddes i februari 2022 i ett undantagstillstånd och jämförelser historiskt och prognoser är svåra att göra på ett träffsäkert sätt.

För att täcka budgetunderskott i krigets skugga tar landet emot stödlån från utlandet, som under perioden januari-maj i år har summerats till 19,8 miljarder dollar, enligt Ukrainas finansdepartement. IMF har inför utbetalningen av nya stödlån uppdaterat sin prognos för Ukrainas ekonomi, som nu uppges peka mot en tillväxt på 1-3 procent i år – men det är jämfört med utvecklingen under 2022, året som präglades av att Vladimir Putins Ryssland inledde sin fullskaliga attack mot landet.

Essity lämnar Ryssland efter svartlistning

Essity säljer verksamheten i Ryssland, skriver företrädare för företaget. Beskedet kommer efter att blöjtillverkaren svartlistats för sin verksamhet i landet. Libero, Tork och Libresse är tre av flera välkända varumärken som ligger under svenska Essity som nu har svartlistats i ett projekt som leds av Kiev School of Economics och volontärer.

Projektet listar företag som bedriver handel i Ryssland. I bedömningarna sker samarbete med flera departement i den ukrainska regeringen. Essity har fabriker i Lilla Edet, Mölnlycke och Falkenberg, men även tre fabriker i Ryssland. Förra våren gick Essity ut med information om att de inom två veckor skulle lämna Ryssland, men så blev det inte. Istället ökade de sin försäljning i Ryssland med 800 miljoner, enligt årsredovisningen.

I ett pressmeddelande på lördagsförmiddagen skriver bolaget att man avyttrar sin verksamhet i Ryssland. Essity har tecknat avtal med en köpare och transaktionen har

godkänts av ryska myndigheter, skriver företaget. "Transaktionen förväntas avslutas vid erhållen slutlikvid under andra kvartalet 2023".

TT har tidigare rapporterat att den amerikanska livsmedelsjätten Mondelez, som bland annat äger Philadelphia och Marabou, finns med på ukrainska myndigheters svarta lista. Sedan dess har flera organisationer och företag bojkottat produkterna.

Bolagen avgörande för att bygga upp Ukraina

Vattenmassor motsvarande hela Mälaren strömmar sedan förra veckan mot Svarta havet från den förstörda dammen i Kachovka i floden Dnepr, skriver Di. Öar, byar och åkrar ligger redan under vatten. Tusentals människor har evakuerats.

Hundratusentals saknar dricksvatten. Dammkollapsen är en katastrof i katastrofen. Den orsakar mänskligt lidande och får förödande konsekvenser för miljön. Att 600 kvadratkilometer ligger under vatten försvårar också Ukrainas militära offensiv som enligt flera bedömare har inletts. Det kommer att ta decennier och kosta åtskilliga miljarder kronor att sanera och bygga upp det som vattnet har förstört.

Ryssland bär ytterst ansvaret för att vattenreservoaren brast. Exakt vad som orsakade kollapsen är inte klarlagt, men det var Putins arméer som invaderade Ukraina och satte i gång det krig som har fördärvat bostäder och infrastruktur. Handelshögskolan i Kiev uppskattade i sin "skaderapport" i våras värdet på den direkta ryska förstörelsen i Ukraina till 145 miljarder dollar, vilket motsvarar cirka 1 600 miljarder kronor. Den siffran inkluderar inte skadorna på Ukrainas ekonomi. Landets BNP sjönk i föl med nästan 30 procent.

Egentligen är det en självklarhet att Ryssland ska ta det ekonomiska ansvaret för förstörelsen. Att använda ryska frysta tillgångar i väst är en tilltalande tanke men svårt att genomdriva rent juridiskt. Den FN-resolution med innebörden att Ryssland ska betala för skadorna i Ukraina som röstades igenom november i föl är inte bindande.

Signalvärdet är emellertid viktigt. Det är Ryssland som bär ansvaret för förstörelsen och lidandet i Ukraina. Därför är Europarådets beslut i maj att inrätta ett "skaderegister" i nederländska Haag viktigt. Registret kommer att ligga till grund för eventuell framtida kompensation till offren för den ryska aggressionen.

Medan kriget pågår är Ukraina beroende av bistånd från väst. Hittills har EU och USA pumpat in närmare 60 miljarder euro, motsvarande 700 miljarder kronor, i finansiellt bistånd, enligt tankesmedjan Kiel Institute. Men kapitalbehovet är fortfarande stort. Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj har nämnt siffran 1 000 miljarder dollar apropå vad återuppbyggnaden av landet kommer att kosta.

Det är betryggande att ledande finansiella institutioner som Internationella valutafonden, IMF, Världsbanken och Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling, EBRD, har slutit upp bakom Ukraina. Det finns alltså förutsättningar för att få fram det kapital som krävs. Men bara bistånd räcker inte. När kriget är över kommer näringslivet att spela en avgörande roll i återuppbyggnaden av Ukraina, och från svensk sida pågår förberedelser för detta.

Regeringen fattade i slutet av maj ett välkommet beslut om att öppna ett svenskt handelskontor i Kiev. På torsdagen var bistånds- och utrikeshandelsminister Johan

Forssell (M) värd för en internationell konferens om Ukrainas återuppbyggnad. Det ligger inte bara i Ukrainas intresse att västerländska företag etablerar sig i landet. Potentialen är enorm.

Ukraina är ett av Europas största länder med 44 miljoner invånare, fler än Polen. Landet har ansökt om EU-medlemskap och beviljats status som kandidatland. Nato har deklarerat att Ukraina på sikt kommer att bli medlem i försvarsalliansen. I städer som Kiev och Lviv finns en dynamisk it-industri. Landet är rikt på mineraler och andra råvaror. Ett exempel är ädelgasen neon som används för att etsa in mönster i de halvledare som stora delar av världens fordonsindustri skriker efter.

Ukraina borde efter krigets slut vara ett attraktivt land för globala europeiska koncerner som just nu funderar på hur de ska göra sig mindre beroende av långa försörjningskedjor. Samma företag som har fattat det kloka beslutet att lämna Ryssland bör också, när situationen tillåter det, börja investera i och handla med Ukraina.

Försörjningsberedskap i fokus när Näringslivsrådet träffades

Den 12 juni höll Näringslivsrådet för totalförsvaret och krisberedskap sitt andra möte. Näringslivsrådet ska bidra till att förbättra den privat-offentliga samverkan i gemensamma frågor som stärker totalförsvaret och krisberedskapen i Sverige. I dagens agenda gavs tillfälle för organisationerna att lyfta de frågor som de bedömer som mest relevanta avseende totalförsvaret och krisberedskap.

Carl-Oskar Bohlin, minister för civilt försvar och Näringslivsrådets ordförande, inledde mötet tillsammans med energi- och näringsminister Ebba Busch och Pål Jonson, försvarsminister. Överbefälhavare Micael Bydén och Charlotte Petri Gornitzka, generaldirektör för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) redogjorde sedan för omvärldsläget på det militära respektive civila området. MSB gjorde därefter en genomgång av krigsorganisation och krigsplacering, med särskilt fokus på att tydliggöra att skyldigheten att tjänstgöra under höjd beredskap följer av totalförsvarsplikten. Att krigsplacera anställda är viktigt, och främst relevant för nyckelpersoner som är svåra att ersätta.

Pär Malmberg, utredare för Utredningen Ökad försörjningsberedskap för varor och tjänster från industrin, berättade om erfarenheter och kunskap som kommit av utredningen. Utredningen tillsattes för att stärka Sveriges förmåga att upprätthålla en nödvändig försörjning, säkerställa tillgång till samhällsviktiga varor och tjänster vid kris, höjd beredskap och ytterst krig.

Varje ledamot av rådet fick därefter kortfattat beskriva de viktigaste frågorna med inriktning på totalförsvaret och krisberedskap som nu är aktuella. I höst planeras ett nytt möte för att fortsätta rådets diskussioner. Tema för nästa möte kommer att vara fortsatt att vara försörjningsberedskap. Vid det tillfället kommer Birgitta Böhlins utredning om nationell samordning av försörjningsberedskapen vara inrapporterad.

Apotea varnar: Svensk beredskap närmast obefintlig

Apoteas vd Pär Svärdson efterlyser en debatt om den skrala tillgången på läkemedel som är nödvändiga i krig, skriver Di. När Apotea ville hjälpa Ukraina efter att

Ryssland inledde sin fullskaliga invasion av Ukraina blev han chockad över hur skral läkemedelstillgången var. Företaget beställde läkemedel för närmare 1,5 miljoner kronor från två läkemedelsgrossister och fick till svar att det inte var möjligt att beställa så mycket, utan fick nöja sig med hälften.

– Vi fick höra att vi skulle tömma hela Sverigelagret annars. Det ger en bild av svensk katastrofberedskap som är ganska skrämmande, jag känner en påtaglig oro över det om Sverige skulle hamna i någon typ av kris. Ukraina hade säkert velat ha mediciner för 50 eller 100 miljoner, och vi kan bara ge hälften av 1,5 miljoner, säger Pär Svärdson till Di, och efterfrågar en debatt om frågan. Svensk läkemedelsberedskap är närmast obefintlig, understryker han.

Vecka 23

EU utökar importbegränsningarna för ukrainsk spannmål
EU förlängde den 5 juni Importrestriktioner av ukrainskt spannmål och oljeväxter till mitten av september trots protester och överklaganden från Kiev. Förbuden infördes i april av en grupp EU-länder, med Polen i spetsen, i ett försök att begränsa det överflöd som byggts upp i kölvattnet av Rysslands invasion av Ukraina förra året och efterföljande blockaden i Svarta havet.

Republiken Moldavien: sju personer till sanktionsförteckningen för destabiliserande handlingar och verksamhet som skadar Ukraina
Europeiska unionens råd har beslutat att införa restriktiva åtgärder mot sju personer inom två olika sanktionsramar: en ny sanktionsordning med inriktning på personer som är ansvariga för handlingar som syftar till att destabilisera, undergräva eller hota Republiken Moldaviens suveränitet och oberoende och en sanktionsordning med inriktning på handlingar som undergräver eller hotar Ukrainas territoriella integritet, suveränitet och oberoende.

Avsikten med paketet är att bemöta den känsliga interna situationen i Moldavien och försöken att destabilisera landet, men också vissa moldaviska medborgares deltagande i försöken att undergräva Ukrainas territoriella integritet genom att stödja Rysslands anfallskrig. De personer som har blivit föremål för sanktioner är politiker och affärsmän med moldaviskt eller ryskt medborgarskap som har ägnat sig åt destabiliserande verksamhet. Vissa av dem är kopplade till det så kallade bankbedrägerifallet, som ledde till enorma förluster i Moldaviens statsbudget. Andra är kopplade till handlingar som Ryssland organiserat för att destabilisera Moldavien genom exempelvis planering av våldsamma demonstrationer, finansiell misskötsamhet, otillåten export av kapital och stöd till projekt inom den ryska federala säkerhetstjänsten (FSB).

Dessutom riktar sig de två uppföranden på förteckningen som har koppling till Ukraina mot personer som har gett stöd till ryska militära styrkor och samarbetat med ryska ockupationsmyndigheter. Alla som nu förts upp på EU:s sanktionsförteckningar är föremål för frysning av tillgångar, och det är förbjudet för EU-medborgare och företag i EU att göra medel tillgängliga för dem. De omfattas dessutom av ett reseförbud, som hindrar dem från att resa in i eller passera genom EU:s territorier.

EBM: 180 miljoner tvättades i spökföretag

Kriminella nätverk med rötter i forna Sovjetunionen har ätit sig in i det svenska näringslivet, skriver Di. Nu åtalas två män från Azerbajdzjan och Ryssland för att ha tvättat brottsvinster om drygt 180 miljoner kronor i olika företag. Pengarna tros komma från systematiska skattebrott som slår undan benen för seriösa näringsidkare och hotar välfärden. Spökföretag, kapade bank-id:n, hitresta bulvaner och mängder av nyinköpta bilar som skeppats ut ur landet. Det är några av ingredienserna i två parallella härvor som Ekobrottsmyndigheten, EBM, har nystat upp under våren. Huvudpersonerna är en 48-åring från Ryssland och en 37-åring från Azerbajdzjan. Bägge har vistats i landet i över tio år och under den tiden gått från dömda småbrottslingar till misstänkta ledargestalter inom en organiserad brottslighet som slår mot flera delar av samhället.

”Vår bild är att den här verksamheten leder till ett stort skattebortfall och negativa effekter för seriösa företag, framför allt inom byggbranschen”, säger åklagare Sanna Nesser, som utrett den del som rör 48-åringen.

Fem aktiebolag och tre enskilda firmor ska ha använts för att skriva fejkade fakturor om totalt drygt 180 miljoner kronor. Fakturorna har skickats till närbesläktade företag, vilka fört över motsvarande belopp till de fakturerande bolagens konton.

”Ett känt upplägg för att frigöra medel för att avlöna svart arbetskraft”, konstaterar Sanna Nesser.

Men de svarta lönerna tros inte enbart ha betalats ut i kontanter. För att minska upptäcktsrisken ska en del av uttagen ha dolts i bilaffärer.

”Fakturabolagen har köpt bilar för stora belopp, vilka sedan avregistrerats och exporterats utomlands”, fortsätter åklagaren.

De åtalade männen, som båda nekar till brott, syns inte själva i några bolagshandlingar. I stället ska de ha utnyttjat utländska personers identiteter för att lura Bolagsverket att registrera spökbolag som ingen i praktiken företräder. Utredningarna vittnar om en cynisk raggning av företrädesvis rysktalande personer som förts till Sverige under förespeglning av att de skulle få jobb.

Svenskt regemente kan få utländska ägare när SBB försöker sälja

Den militära anläggningen Dalregementet kan få utländska ägare när nuvarande ägaren, det krisande fastighetsbolaget SBB, försöker sälja. Det rapporterar SVT Nyheter. Dalregementet är ett av Sveriges mest anrika och äldsta landskapsregementen och nu varnas det för att regementet kan hamna i utländska händer.

”Utländska intressen ska inte ha den insynen i svenska säkerhetsfrågor”, säger Cecilia Vestin, vd på den statliga pensionsjätten Kåpans fastighetsbolag.

I Sverige finns det i dag få regler som styr vem som får äga svenska säkerhetsklassade byggnader, något Vestin vill se ändring på - eftersom det riskerar resultera i att sådana typer av byggnader hamnar i händerna på ryska eller kinesiska aktörer.

”Vi välkomnar verkligen att man lyfter upp den här frågan och tar den där den behöver vara; på regeringsnivå”, säger hon.

Kåpan köpte nyligen upp ett stort bestånd av SBB:s statliga fastigheter, men om de är intresserade av Dalregementet framgår inte.

Operativ krisledning vid allvarliga driftstörningar i den finansiella sektorn ska förbättras

– Rysslands brutala anfallskrig mot Ukraina omfattar inte bara drönare och artillerigranater utan även cyberangrepp. Behovet av en stärkt samlad förmåga att stå emot cyberangrepp har därför blivit ännu större, säger minister för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin.

Som ett led i arbetet med att stärka Sveriges förmåga att hantera olika former av driftstörningar, till exempel vid cyberangrepp, finns ett behov av att se över hur en operativ krisledning vid allvarliga driftstörningar i den finansiella sektorns digitala infrastruktur kan utformas. Syftet med uppdraget är att skapa bättre förutsättningar att vid sådana allvarliga störningar kunna upprätthålla nödvändiga finansiella tjänster, samt ytterst värna den finansiella stabiliteten.

– Finansiella tjänster är en central del av vår vardag och något som vi förutsätter alltid ska fungera. Det allvarliga säkerhetspolitiska läget leder till ökad risk för olika former av allvarliga driftstörningar i den finansiella sektorns digitala infrastruktur, något som kan få omfattande negativa effekter inte bara för den finansiella sektorn utan även för samhället i stort, säger finansmarknadsminister Niklas Wykman.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2023. Arbetet ska ske internt inom Finansdepartementet, genom en så kallad bokstavsutredning. Olof Sandstedt, chef för Avdelningen för finansiell stabilitet på Riksbanken, är utsedd bokstavstutredare.

Vecka 22

Ukraina: rådet antar förlängning av den tillfälliga liberaliseringen av handeln och andra handelsmedgivanden

Rådet antog den 25 maj en förordning som förlänger upphävandet av alla tullar, kvoter och handelspolitiska skyddsåtgärder för Ukrainas export till EU under ytterligare ett år, till och med juni 2024. Genom att förlänga dessa åtgärder fortsätter EU att visa sitt orubbliga politiska och ekonomiska stöd till Ukraina, som fortfarande står inför Rysslands oprovocerade och obefogade militära angrepp. Dessa åtgärder kommer att hjälpa Ukraina att upprätthålla stabiliteten i sina handelsförbindelser med EU och att hålla igång landets ekonomi under mycket svåra omständigheter. Tillsammans med ett omfattande militärt, finansiellt och humanitärt stöd är detta avgörande för att hjälpa Ukraina att återhämta sig på lång sikt. Den förordning som antas i dag gäller i ett år och omfattar följande:

Alla utestående tullar enligt avdelning IV i associeringsavtalet mellan EU och Ukraina om upprättande av ett djupgående och omfattande frihandelsområde. Detta gäller två produktkategorier: frukt och grönsaker, som omfattas av systemet med

ingångspriser, samt jordbruksprodukter och bearbetade jordbruksprodukter, som omfattas av tullkvoter. Uttag av antidumpingstullar på import med ursprung i Ukraina från och med den dag då denna förordning träder i kraft. Tillämpning av de gemensamma reglerna för import (skyddsåtgärder) av varor med ursprung i Ukraina. Handelsliberaliseringsåtgärderna vidtas i enlighet med åtagandet i artikel 2 i associeringsavtalet, där det fastställs att främjande av respekten för principerna om suveränitet och territoriell integritet, gränsernas okränkbarhet och oberoende utgör grundläggande delar av avtalet.

Bonava tar nästa steg mot att avyttra verksamheten i S:t Petersburg
Bonava avser att avyttra verksamheten i S:t Petersburg och har ingått ett avtal om försäljning med RBI Group. Innan affären kan fullföljas krävs godkännande från myndigheter. Bonava meddelade den 3 mars 2022 att verksamheten i S:t Petersburg skulle avvecklas och har sedan dess arbetat intensivt för att genomföra avvecklingen på ett ansvarsfullt sätt. Ett avtal om försäljning har idag slutits med bostadsutvecklaren RBI Group. Köpeskillingen är cirka 3,3 miljarder RUB (cirka 440 MSEK). Avtalet är villkorat av nödvändiga tillstånd från myndigheter. Detta är en process som under rådande omständigheter är komplicerad och som beräknas kunna slutföras under det tredje kvartalet 2023. Resultateffekten kommer att redovisas och kommuniceras vid den tidpunkt då betalningen har kunnat genomföras.

Sverige öppnar handelskontor i krigets Ukraina
Business Sweden ska öppna ett kontor i krigets Ukraina. Kontrakt för tusentals miljarder hägrar i återuppbyggnaden efter kriget. Och svenska företag behöver redan nu hjälp att bygga upp kontaktnät och hitta rätt strategi. Svensk handel med Ukraina har historiskt varit begränsad. Och för tioalet år sedan stängde Business Sweden ned sitt kontor i landet. Men all förstörelse av landet i det ryska anfällskriget – som pågått i 15 månader – har förändrat allt. Enligt en kalkyl som gjordes av Världsbanken, EU-kommissionen och Ukrainas regering beräknas den totala kostnaden för återuppbyggnad av landet bli omkring 4 000 miljarder kronor. För Business Sweden finns i och med detta ett helt nytt motiv för att öppna ett kontor i landet igen.

”Det här har både vi och regeringen sett ett behov av länge. Vi har fått pengar för att göra en del förstudier, som visar vilka behov svenska företag kommer att ha. Nu har vi och regeringen landat i att vi behöver permanenta det där”, säger Jan Larsson, vd på Business Sweden.

”Det finns en ganska stor efterfrågan redan nu från företag att komma in och få en kontaktpunkt och resonera hur man ska positionera sig inför den här återuppbyggnaden”, tillägger han.

Stora svenska industriföretag vill positionera sig inför återuppbyggnadskontrakten. Det ska byggas upp allt från bostäder till infrastruktur och nya kommunikationsnät, enligt Larsson.

Elektrifiering är ett annat område som antas bli stort.

”Det kan vara allt från högspänningsöverföring av el till laddstationer och den typen av infrastruktur. Där har vi i Sverige väldigt stark kompetens och rimligen också en stor marknad i Ukraina. När återuppbyggnaden tar fart på riktigt avgörs av hur det går i kriget, som fortfarande pågår för fullt och där Ukraina sedan en tid flaggat för en offensiv mot de ryska trupperna i landet.”

”Vi vet ju inte. Det här kan ju vara slut inom kort, på grund av någon revolutionerande händelse. Men mer sannolikt kommer det att ta sin tid. Om det är ett år, fem år eller vad det blir, det är inte möjligt att veta i dag”, svarar Larsson på frågan om initiativet inte tas för tidigt med tanke på att kriget fortfarande rasar.

Initiativ för försvarsinnovation sjösatt

Den 29 maj inledde försvarsminister Pål Jonson ett initiativ för försvarsinnovation med att samla några av de centrala aktörerna inom civil tekniksektor och försvarssektor till en strategisk dialog. Syftet med försvarsinnovationsinitiativet är bland annat att öka samverkan inom och mellan försvarsindustri, civilt näringsliv och myndigheter. Det ska bidra till att höja Sveriges försvarsförmåga, öka konkurrenskraften i försvarsindustrin och därmed stärka Sveriges säkerhetspolitiska position. Det här är startskottet för ett arbete som ska leda till konkreta åtgärder från regeringen och utvecklingsmöjligheter för försvarsindustrin och näringsliv. Det är ett arbete vi gör tillsammans, sa försvarsminister Pål Jonson.

På mötet lyftes bland annat vikten av att företag i den civila sektorn ges ökade möjligheter att delta försvarsrelaterade projekt. Mer behöver också göras för att skapa möjligheter att tillsammans testa och utveckla koncept och prototyper till färdiga innovationer. En annan fråga rörde hur olika typer av statliga instrument som upphandling kan användas för att stimulera ökade innovationer inom försvarsområdet hos såväl små, medelstora och stora företag.

”Innovation finns hos företag i hela landet, men det behöver gå lättare och snabbare att få fram innovationerna till våra soldater och sjömän. Därför behöver vi nya sätt att arbeta. Regeringens initiativ som sätter fokus på behovet av bättre dialog, bättre samordning och ett bättre nyttjande av resurser är mycket välkommet”, konstaterar Robert Limmegård, generalsekreterare vid Säkerhets- och försvarsföretagen (SOFF).

”Den forskningsintensiva civila teknikindustrin har tagit över en stor del av den innovationsutveckling som tidigare skedde i försvarssektorn. Det finns stora värden med att koppla samman det civila forsknings- och innovationssystemet med försvarsinnovationssystemet. Det blir en kraftig hävstångseffekt för Sverige om ny teknik lättare kan vandra mellan det civila och försvaret”, säger Klas Wåhlberg vd på Teknikföretagen.

Totalt planeras fyra möten som hålls under hösten 2023 fram till och med början av 2024. Resultaten från dialogmötena kommer att ligga till grund för konkreta politiska åtgärder.

Arméchefen öppnar för privat riskkapital till försvaret

Sveriges arméchef Karl Engelbrektson vill öppna för riskkapitalister och ”vanliga

svenskar” som medfinansiärer av landets försvar och komplement till regeringens budgetanslag via skattemedel, i en intervju med Di.

”Pengarna finns, viljan finns. Det är bara formerna som saknas”, säger generalmajoren till Di under arméns 500-årsfirande på lördagen på Gärdet i Stockholm.

Risikkapitalet i försvaret av en demokrati bör komma från staten, enligt arméchefen.

”Men om man som vanlig människa vill investera i säkerhetsbolag som bidrar till vår frihet och trygghet så borde man få lov att göra det”, säger han.

”Vad jag menar är att vi måste hitta nya affärsmodeller och nya sätt att lägga de gemensamma samhällsproblemen på bordet. Att försvara vår demokrati är ett gemensamt samhällsproblem.”

Arméchefen har tänkt igenom frågan, men vill i dagsläget inte uttala sig om hur finansiella alternativ skulle kunna se ut.

”Försvarsmakten får statens uppdrag uppgift att utveckla en förmåga, industrin är den som producerar den förmågan och sedan behöver den förmågan finansieras på olika sätt. Vi behöver nya avtal som gör att vi lite snabbare kommer till skott. Man måste hitta en demokratisk kontroll, men vanligt folk har fått vara med och bidra förr, till exempel pansarskeppet Sverige.”

Storbritannien har startat en fond för stödet till Ukraina, så vi håller på att hitta former, menar Arméchefen.

”När små och medelstora bolag i Sverige får möjlighet att producera till en god kund och behöver låna pengar för att kunna starta upp sin produktion, då är det kanske inte oetiskt att få lov att investera i lån till det företaget. Vi – staten, försvarsmakten och andra – behöver tillsammans bygga en logik som medger privat riskkapital.”

”Försvarsmakten är jättemycket att lära från näringslivet till exempel hur man ligger i framkant och utmanar varandra i konkurrenskraft. Samma logik gäller för oss. Man kan inte mäta sig med sig själv, utan med sin motståndare.”

Statsunderstödda hackare siktar in sig på små och medelstora företag
Cybersäkerhetsföretaget Proofpoint har analyserat telemetridata mer än 200 000 kunder bland små och medelstora företag under det senaste året och ser en ökning av nätfiskekampanjer från cyberkriminella grupper knutna till Ryssland, Iran och Nordkorea, enligt Computer Sweden. Slutmålet för attackerna varierade från spionage och stöld av immateriella rättigheter till sabotage, ekonomisk stöld och desinformationskampanjer. Företagens system infekteras så att angripna kan utge sig för att vara dem i andra attacker och missbruka deras infrastruktur.

Många organisationer som försöker säkra sina nätverk fokuserar på e-postintrång, ransomware och andra skadeprogram, men har mindre förståelse för hur avancerade, välfinansierade hotaktörer agerar, enligt Proofpoints rapport. Cyberkriminella riktar sig också indirekt in sig på små och medelstora företag genom

deras it-leverantörer. Proofpoint har sett en ökning av attacker mot regionala, mindre outsourcingleverantörer eftersom deras cybersäkerhet kan vara svagare än större aktörer, men de har ändå hundratals företag som kunder.

Vecka 21

Sverigekopplad oligark misstänks för miljardsvindler

iDen ukrainske oligarken Dmytro Firtasj, som flytt till Österrike, misstänks för att ha förskingrat statlig gas värd motsvarande 4,8 miljarder kronor, uppger Di. Han har tidigare kopplats till ett kontroversiellt Göteborgsföretag. Kraftåtgärder mot korruptionen är ett krav från EU för att Ukraina ska kunna bli medlem i unionen. På måndagen delgav Ukrainas säkerhetstjänst SSU affärsmannen Dmytro Firtasj och ledningen för hans fossilgasbolag YE Energiya och Regional Gas misstanke om brott. Utredarna påstår att de stulit pengarna som avsatts för inköp av gas.

Enligt undersökningen förlorade staten mer än 4,2 miljarder hryvnia, 1,1 miljarder kronor år 2021 på grund av företagets påstått illegala verksamhet. Under 2016-2022 uppskattas det handla om mer än motsvarande 4,8 miljarder kronor, enligt underrättelsetjänsten. Regional Gas förvaltar 20 regionala gasbolag, som tillsammans står för cirka 70 procent av alla gasdistributionsnät i Ukraina.

”Upplägget gick ut på att de regionala gasbolagen som kontrollerades av Firtasj ‘köpte’ bränsle från ett företag som kontrollerades av honom. Men i verkligheten fick de inte mer än 30 procent av den betalda gasvolymen. Underskottet som skapades på grund av detta bedrägeri täcktes av statlig gas – de regionala gasbolagen tog helt enkelt sitt underskott på bränsle från Ukrainas gastransportsystem”, uppger Ukrainas säkerhetstjänst i ett uttalande.

Firtasjs bolag ska i snitt ha betalt 30 procent av värdet av den statliga gasen, med hänvisning till brist på pengar.

Säkerhetsforskare: Sverige utsätts för näst flest hacktivist-attacker i världen

Under 2023 har antalet hacktivist-attacker mot Sverige ökat dramatiskt och Sverige utsätts nu för näst flest attacker i världen. Under årets första månader är det bara Ukraina som utsätts för fler hacktivist-attacker än Sverige. Det framkommer av analyser och forskning som genomförts av OCD Security Research Center, en säkerhetsforskningsenhet inom Orange Cyberdefense.

– Ökningen av hacktivist-attacker mot Sverige är bland de största vi sett då Sverige knappt utsattes för några sådana attacker andra halvan av 2022. Det är viktigt att vi i Sverige börjar ta hacktivism på allvar och även tar in deras motiv och tillvägagångssätt i den övergripande riskanalysen och cybersäkerhetsstrategin, säger Diana Selck-Paulsson, säkerhetsforskare på Orange Cyberdefense i Sverige.

Hacktivism är cybersäkerhetsattacker som främst har ett ideologiskt syfte eller som motverkar en ideologi som hacktivisterna upplever som ett hot mot de egna övertygelserna. Hacktivisterna har en rad olika tillvägagångssätt. Koranbränningarna och NATO-ansökan ses som de största anledningarna till att hacktivist-attackerna

riktar sig mot Sverige, men även pro-ryska intressen ligger bakom en viss del av attackerna.

– Även om hacktivism inte är något nytt, har Ukrainakriget tagit detta ekosystem till en ny nivå. De hacktivistgrupper som riktar sig mot Sverige är båda motiverade av ideologi, den nuvarande politiska situationen kopplad till Ukrainakriget samt Sveriges ansträngningar för att gå med i Nato. De senaste attackerna mot Sverige kommer främst från pro-ryska hacktivistgrupper nära kopplade till Natos aktiviteter, vilket indikerar att utvecklingen kommer att hålla i sig, säger Diana Selck-Paulsson.

Energiförsörjning avgörande vid värdlandsstöd

Sveriges förmåga att tillhandahålla värdlandsstöd har aktualiserats av vår ansökan till Nato. En central del av stödet handlar om att lösa energiförsörjningen, vilket är fokus i en ny rapport från FOI. Värdlandsstöd definieras av Nato som det militära och civila stöd ett värdland ger till utländska styrkor eller organisationer på landets eget territorium. Det bygger på ömsesidiga avtal mellan länderna och kan ges i såväl fred som kris och krig. Värdlandsstöd kan ges till styrkor som genomför insatser eller uppehåller sig i landet, eller som transporterar sig genom det. Begreppet värdlandsstöd används inte bara inom Nato, utan även av exempelvis FN och EU. Men i FOI-rapporten Svenskt värdlandsstöd – kunskapsunderlag för civilt försvar med fokus på energi ligger fokus på värdlandsstöd i relation till Nato.

– Sveriges förmåga till värdlandsstöd har varit relevant under en längre tid. Nu blir det förstås än viktigare i och med Sveriges Natoansökan. Själva grunden inom Nato är att kunna ge och ta emot stöd mellan länder, säger Beatrice Reichel, analytiker på FOI:s avdelning för försvarsanalys och tillsammans med forskningsledaren Daniel Jonsson författare till rapporten.

När Sverige blir medlem kan det innebära skärpta krav på vår förmåga att leverera värdlandsstöd, enligt Beatrice Reichel.

– Som Natomedlem skulle det vara av än större betydelse att Sverige lever upp till kraven. Vi startar inte på noll, i viss mån är vårt civila försvar anpassat, men kraven utvecklas ständigt, säger Beatrice Reichel.

Det går att ta emot ett annat lands förband genom ett ad hoc-förfarande, men värdlandsstöd handlar om att i största möjliga mån undvika det eftersom goda förberedelser ger bättre förutsättningar att samverka i skarpt läge, enligt Beatrice Reichel. Värdlandsstödet kan handla om att tillhandahålla resurser i form av bland annat elförsörjning, drivmedel, transport, livsmedel och kommunikation mobiliseras, varor och tjänster som det privata näringslivet ofta står för.

– Det handlar framför allt om civila resurser. Det är de aktörerna som måste se till att saker som telekom och livsmedelsförsörjning fungerar, säger Daniel Jonsson.

Företagens stöd till civilsamhället slår rekord

Företagens gåvor och bidrag till ideella organisationer slår rekord, enligt en ny rapport. Rapporten Givandet i siffror 2022 visar på nytt rekord för företagens gåvor

och bidrag till ideella organisationer. Svenska företag bidrog med nästan 1,8 miljarder kronor 2022, en ökning med hela 69 procent jämfört med 2021. Ökningen förklaras framför allt av det stora engagemanget för Ukraina.

– Men vi ser också att många företag bottnar i sitt hållbarhetsarbete och på riktigt vill bidra till en positiv utveckling, säger Charlotte Rydh, generalsekreterare på branschorganisationen Giva Sverige i ett uttalande.

EU-rådet betonar vikten av att ytterligare stärka EU:s resiliens mot cyberhot

Med cyberrymden som ett område för strategisk konkurrens ökar riskerna för EU:s säkerhet och försvar i en tid som karaktäriseras av [geopolitiska] [ökande] spänningar och ett växande beroende av digital teknik. Mot denna bakgrund har rådet godkänt slutsatser den 23 maj om cyberförsvar där man betonar att EU och dess medlemsländer ytterligare behöver stärka sin resiliens mot cyberhot och höja sin gemensamma cybersäkerhet och sitt gemensamma cyberförsvar mot skadligt beteende och aggressionshandlingar i cyberrymden.

I slutsatserna välkomnas det gemensamma meddelandet från EU-kommissionen och EU:s utrikeschef om EU:s politik för cyberförsvar från november 2022. Man betonar också vikten av att både enskilt och gemensamt göra betydande investeringar i ökad resiliens och användning av heltäckande defensiv cyberförsvarsförmåga. EU:s samarbetsramar och ekonomiska incitament kan vara av central betydelse i detta avseende. I linje med den strategiska kompassen uppmanas medlemsländerna och andra relevanta aktörer i slutsatserna att vidta gemensamma åtgärder för ett starkare cyberförsvar genom att stärka samarbetet och samordningen inom och mellan EU, mellan militära och civila cybergrupper och mellan allmänheten och ett betrott privat ekosystem. Rådet välkomnar förslaget om EU:s samordningscentrum för cyberförsvar för att förbättra samordningen och situationsmedvetenheten, särskilt hos befälhavare för EU:s uppdrag och insatser, samt för att stärka EU:s bredare lednings- och kontrollstruktur.

Rådet uppmanar medlemsländerna att förstärka säkerheten i EU:s försvarsekosystem genom att vidareutveckla sin egen förmåga att genomföra cyberförsvarsinsatser, inbegripet proaktiva åtgärder för att skydda, upptäcka, försvara sig mot och avskräcka från cyberattacker. EU och dess medlemsländer bör minska sitt strategiska beroende i fråga om cyberförsvarsförmåga och i leveranskedjorna samt utveckla och behärska avancerad teknik på området för cyberförsvar. Detta inbegriper att förstärka den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen.

Rådet uppmanar dessutom medlemsländerna att investera i interoperabel cyberförsvarsförmåga, bland annat genom att utveckla en uppsättning frivilliga åtaganden för vidareutveckling av nationell cyberförsvarsförmåga och på bästa sätt utnyttja möjligheterna till forskningssamverkan på EU-nivå. Rådet erkänner också den direkta nyttan av samarbetsprojekt på EU-nivå för att stödja utvecklingen av nationell cyberförsvarsförmåga. Dessutom uppmanar rådet medlemsländerna att ta itu med det stora kompetensunderskottet inom cybersäkerhet och utnyttja synergierna mellan militära, civila och brottsbekämpande initiativ.

Slutligen understryker rådet den avgörande betydelsen av partnerskap för att ta itu med gemensamma utmaningar. Det uppmanar EU:s utrikeschef och EU-kommissionen att utforska ömsesidigt fördelaktiga och skraddarsyddade partnerskap om cyberförsvarspolitik, inbegripet kapacitetsuppbyggnad på cyberförsvarsområdet genom den europeiska fredsfaciliteten. Cyberförsvar bör därför läggas till som en punkt i EU:s dialoger och samråd om cyberfrågor och i de övergripande samråden om säkerhet och försvar med olika partner.

Vecka 20

EU vill stoppa smuggling till Ryssland

Med EU:s sanktioner mot Ryssland har smugglingen via tredje land ökat. EU:s finansministrar diskuterade den 16 maj hur luckorna ska täppas igen.

”Vi har bett de berörda länder att förklara de onormala flödena och att kraftfullt agera för att förhindra dem”, säger Valdis Dombrovskis, EU-kommissionens vice ordförande.

Ett av huvudämnena under tisdagens möte för EU:s finansministrar har varit hur man ska komma åt att en del länder kringgår sanktionerna mot Ryssland som EU beslutat om. Det är också fokuset i det förslag till ett elfte sanktionspaket som EU-kommissionen lagt fram.

Den svenska finansministern Elisabeth Svantesson konstaterade på väg in till dagens möte att både exporten från och importen till Ryssland har ökat från en del av Rysslands grannländer.

”När vi nu ser att sanktionerna kringgås av vissa länder då är det viktigt att våra tullmyndigheter arbetar ännu bättre, ännu hårdare på att stoppa just det”, sade Svantesson. Mer precist vilka länder det handlar om ville dock Svantesson inte uttala sig om.

Under presskonferensen som följde på finansministermötet uppgav EU:s handelskommissionär Valdis Dombrovskis att det är uppgifter från tullen som avslöjat onormala handelsflöden för varor som är på EU:s sanktionslista.

”Detta rör EU-exporter till vissa länder i Rysslands grannskap – särskilt de i Eurasiska ekonomiska unionen, och andra länder utanför EU som inte heller samarbetar kring EU:s sanktioner”, sade han.

Dombrovskis poängterade att problemet inte bara är att Ryssland tjänar på att sanktioner kringgås, utan också att det också leder till att skapa orättvisa handelsfördelar för de länder som kringgår sanktionerna. Dombrovskis sade också att kommissionen har kontaktat de berörda länderna.

”Vi har bett de berörda länderna att förklara de onormala flödena och att kraftfullt agera för att förhindra dem.”

Finansministrarna diskuterade också vad EU:s tullmyndigheter kan göra för att komma åt problemet. Elisabeth Svantesson ville dock inte säga att de missköt sig.

”Jag ska inte recensera tullmyndigheterna runtom utan jag kan bara konstatera att om det här kriget ska sluta så kan vi inte hålla på och göda den ryska krigsekonomin.”

Matbrist hotar om Ryssland bryter avtal

Ryssland hotar att bryta spannmålsavtalet med Ukraina.

”Parterna måste förlänga avtalet. Annars finns ingen möjlighet att försörja regionen med mat, för att inte tala om resten av världen”, säger Cindy McCain, chef för FN:s livsmedelsprogram WFP, till brittiska BBC.

Det var i juli förra året som avtalet slöts mellan Ryssland, Ukraina, FN och Turkiet som möjliggjorde export av gödsel och spannmål från Ukraina genom svarta havet. Nu hotar Ryssland med att säga upp avtalet, om de inte får garantier för att rysk ammoniak ska kunna föras genom Ukraina till Svarta havet och att jordbruksbanken Rosselkhozbank ska få tillgång till det internationella betalningssystemet Swift.

”Av vad jag hör så är det femtio-femtio. Det oroar mig mycket. Och det borde också oroa alla andra”, säger Cindy McCain.

Mycket av råvarorna i europeiska elbilsbatterier kommer – trots kriget – fortfarande från Ryssland

Importen av rysk gas till EU-området har minskat kraftigt sedan krigsutbrottet förra året, och på grund av pristaket på rysk olja sjunker Rysslands oljeintäkter. När det gäller metaller och mineral ser det annorlunda ut, skriver Di. De största och bästa tillgångarna av nickel i Europa finns i Ryssland. Även när det gäller aluminium är Ryssland en storproducent. Båda metallerna har fortsatt att exporteras som vanligt till Europa och USA. Likadant ser det ut för viktiga batterimetaller som kobolt, palladium och platina.

”På många andra områden satsar EU på att minska beroendet. Vi tycker inte riktigt att vi ser det i den här näringen. När det gäller mineraler sker det inte i den utsträckning som vi skulle önska”, säger Northvolts hållbarhetschef Emma Nehrenheim.

På energiområdet agerade EU snabbt för att hitta andra leverantörer av gas. Kortsiktiga åtgärder kombinerades med en strategi för att på längre sikt bygga egen fossilfri elproduktion. Northvolt vill att EU gör på samma sätt när det gäller metall och mineral.

”Vi behöver kraftsamla i Europa. Jag ser inte att det arbetet sker på bred front”, säger Emma Nehrenheim.

Northvolt hade före kriget ett samarbete med den ryska nickelproducenten Nor Nickel där det svenska bolaget skulle köpa nickel och kobolt, vilket Nor Nickel skulle möta med ökade investeringar i minskade utsläpp, bland annat av svavel. Sedan krigsutbrottet har Northvolt försökt minimera importen från Ryssland och har bland annat inlett ett samarbete med det kanadensiska bolaget Vale. Risken som Northvolt

pekar på, är att bolag i jakt på nya leverantörer söker sig till länder med dålig arbetsmiljö och svaga miljökrav. Indonesien har vuxit fram som en ny stark aktör på nickelmarknaden.

"Eftersom det inte finns ett starkt alternativ, eftersom Europa inte tar fram en gemensam plan, så ökar aktiviteterna i Indonesien, där man skövlar och bränner skogar och släpper ut orenat gruvvatten rakt ut i havet", säger Emma Nehrenheim.

Hon befarar att kriget i Ryssland gör att miljöförstöring i andra delar av världen anses mer acceptabel.

"Jag är lite orolig för att man ska börja se mellan fingrarna på grund av det här. När en industri väl är uppbyggd är det inte så lätt att ändra sig", säger Emma Nehrenheim.

Northvolt efterlyser att EU-länderna tillsammans börjar leta efter leverantörer av viktiga metaller. För att inte smutsiga batterier ska bli mer accepterade behövs snabbt en gemensam europeisk standard.

Hackerangrepp mot ABB anses "kreditnegativ"

Hackerangreppet på ABB förra veckan som Di skrev om och som orsakade verksamhetsavbrott är "kreditnegativ", det vill säga påverkar kreditvärdigheten negativt. Det anser kreditvärderaren Moody's i en kommentar som Di har tagit del av.

"Betala så ger vi er det lösenord ni behöver för att återstarta era viktiga system", är det ungefärliga hot som brukar komma från angriparna.

I en kommentar till Di bekräftade ABB attacken, men avböjde att kommentera omfattningen. Nu kommenterar kreditvärderaren Moody's däremot händelsen:

"Bolaget uppges utreda incidenten och har kopplat ned några system som en försiktighetsåtgärd, vilket har orsakat operationellt avbrott", skriver Moody's chef för investerartjänster Martin Fajerik i ett uttalande, och fortsätter:

"Cybersäkerhetsincidenten som drabbade ABB är kreditnegativ, men hur negativ den är beror på hur många enheter (devices) som påverkades och hur mycket de påverkades, hur länge verksamheten avbröts, och vilka effekter händelsen eventuellt fick på ABB:s kundrelationer."

Angreppet är det senaste i raden av flera liknande som skett nyligen mot stora multinationella företag enligt Moody's, som nämner MKS Instruments och Western Digital som andra exempel. Detta, menar kreditvärderaren, indikerar att ingen sektor eller företag är immunt mot det "växande hotet från cyberattacker".

Vecka 19

Svensk import från Ryssland har minskat mest i EU

Sedan Ryssland inledde kriget i Ukraina har Sveriges varuimport från Ryssland minskat med 90 procent. Det är den största procentuella minskningen i hela EU. Efter att Ryssland inledde sitt invasionskrig mot Ukraina den 24 februari 2022 har EU stegvis infört tio sanktionspaket med syfte att försvaga den ryska ekonomin och motverka militär uppbyggnad. Men all handel omfattas inte av EU:s sanktioner. Många varor har varit och är fortfarande tillåtna att importera från Ryssland. Många företag har helt slutat handla med Ryssland, till stor del på grund av de tvingande sanktionerna, men också för att de av andra skäl inte vill eller kan fortsätta ha Ryssland som handelspartner. Kommerskollegium har analyserat handelsstatistik från EU:s statistikkontor Eurostat och har jämfört de 27 EU-ländernas varuhandel med Ryssland. Beräkningarna gäller för mars 2022 till och med februari 2023, och jämförelsen är med motsvarande period året före.

– Det är en tydlig trend att svenska företag minskar sin import från Ryssland. Sedan krigets start har importen har gått ner månad för månad och är snart helt uttraderad om trenden fortsätter, säger Nils Norell, analytiker vid Kommerskollegium.

Medan EU som helhet endast har minskat sin varuimport från Ryssland med 5 procent, har Sveriges import minskat med 90 procent (från 2,3 miljarder euro till 240 miljoner euro). Sverige är därmed det land som procentuellt sett har minskat sin varuimport från Ryssland mest i hela EU, även om olja och gas räknas bort. En majoritet av EU:s medlemsländer har minskat importen men tolv länder har till och med ökat sin import sedan krigsutbrottet. Exkluderas olja och gas ser det delvis annorlunda ut, men det förklarar inte hela bilden.

– Till viss del kan den skilda utvecklingen förklaras av att flera EU-länder har haft och har ett stort beroende av rysk olja och gas, som präglats av kraftiga prisökningar. Utöver detta har länderna haft olika svårt att byta leverantörer även för andra varor och väljer därför att fortsätta importera ryska varor som inte omfattas av sanktionerna. Det är också tänkbart att trycket att begränsa handeln med Ryssland skiljer sig åt mellan EU-länderna, säger Nils Norell.

När det i stället gäller att exportera varor till Ryssland, vilket också i betydande grad omfattas av sanktioner, har den svenska exporten minskat med 65 procent, vilket placerar Sverige på en sjätteplats (efter Malta, Luxemburg, Tjeckien, Rumänien och Danmark). EU som helhet har minskat exporten med 48 procent.

Lokala företag vinnare när Sverige rustar upp

Byggbranschen hör till en av de stora vinnarna när Sverige rustar upp, skriver Di. De närmsta åren beräknas militärens renoveringar och nybyggnationer kosta 32 miljarder kronor. Men långt fler sektorer kommer att påverkas. Sverige rustar upp. På bara två år har landet fått flera nya regementen. I Falun, Kristinehamn, Sollefteå och Östersund behöver de byggas upp från grunden, med nya lokaler och övningsfält.

För att sätta det i perspektiv kan man ta regementet på Gotland som exempel. Det återupprättades 2018 och väntas ha kostat nära 3 miljarder kronor att bygga när allt står klart senast 2026. Utöver nyetableringarna renoverar Fortifikationsverket, som äger och förvaltar landets försvarsfastigheter, både befintliga fastigheter samtidigt som de gör både ut- och tillbyggnader på bred front. Myndigheten räknar med att

investera 32 miljarder kronor de närmsta fyra åren. Just nu pågår byggen på ett tiotal orter och nära 20 befinner sig i projekteringsfasen.

”Det handlar om många projekt som är spridda över hela landet”, säger Johanna Holst, pressekreterare på Fortifikationsverket.

Försvarsmakten ska utbilda fler och skala upp organisationen kraftigt. Det innebär att även lokalerna måste växa. En utökad officersutbildning kräver till exempel att Militärhögskolan Karlberg i Stockholm renoveras och byggs ut, medan en nästintill dubbling av antalet värnpliktiga per år kräver att nya sovsalar, kontorsplatser och förråd byggs i skånska Revinge.

”Byggsektorn gynnas såklart när man bygger, och infrastrukturtjänster, VVS och telekom”, säger Michael Malm, strateg vid Försvarsmakten.

Fortifikationsverket kan ha ramavtal för mindre renoveringar och underhåll på sina fastigheter, men för större byggprojekt sker en central upphandling. Även om det finns en huvudentreprenör kan den ha lokala underentreprenörer som får ta del av uppdraget. Men det är inte bara de initiala investeringarna i fastigheter som påverkar näringslivet. Ett utökad försvar innebär också större behov av kringtjänster som catering, renhållning, vägunderhåll och skogsrojning. Försvarets Materielverk beräknas också fördubbla kostnaderna för anskaffning av materiel, från cirka 20 miljarder kronor till 43 miljarder 2026. Enligt Säkerhets- och försvarsföretagen, SOFF, påverkas hittills mestadels de bolag som tillverkar varor som donerats till Ukraina.

De svenska bolagen är huvudsakligen exportföretag där 9 av 10 kunder finns utanför Sverige, men den nationella upprustningen kommer ändå få konsekvenser för alltifrån fordons-, vapen- och tekniktillverkare till sådana som gör ryggsäckar och uniformer. Den växande försvarsverksamheten påverkar också näringslivet indirekt. I Sollefteå, där regementet I 21 är på väg att byggas upp på nytt, räknar försvaret med att ytterligare två personer per anställd flyttar till kommunen.

Techbranschens förslag för att möta cyberhoten

I en debattartikel i SvD den 10 maj skriver ett flertal tunga näringslivsföreträdare att cyberbrottsligheten blivit vanligare, farligare och dyrare för svenska företag att hantera. Nu krävs åtgärder för att inte brottslingarna ska hindra samhällets utveckling. Hög säkerhet behövs för att öka tryggheten och för att vi ska kunna tillvarata digitaliseringens alla möjligheter. Det hotas nu av cyberattacker från organiserad brottslighet och aktörer som stöds av främmande makt.

Regeringen aviserade nyligen en ny ansvarsfördelning på området och presenterade några lovvärda initiativ för att stärka skyddet mot cyberattacker. Mer kommer dock att krävas och politiken behöver ha en bredare syn.

Attackerna har blivit vanligare. Cyberattacker ökade globalt i fjol med 38 procent jämfört med 2021 och i Sverige var statliga och militära mål de mest utsatta, med i genomsnitt 1 440 attacker per verksamhet i veckan (Check Point Research 2023). Attackerna har blivit farligare. Företag och andra organisationer oroar sig mest för cyberhot från organiserad brottslighet och aktörer som stöds av främmande makt

(Radar Ecosystem Specialists 2021). Utpressningsattacker ökade med 25 procent 2021–2022 och det är nu organiserade och avancerande aktörer bakom dem (Truesec 2023).

Attackerna har ökat kostnaderna. Säkerhetsinvesteringarna har inte gått i takt med den ökade digitaliseringen. Hela 44 procent av svenska it-beslutsfattare uppger att deras organisation inte har investerat tillräckligt (Radar Ecosystem Specialists 2021). It-brottsligheten har gjort det dyrare att skydda sig. Premierna för cyberförsäkringar har ökat och är tre gånger så höga som 2014. Vidare är skadekostnaden orsakad av angrepp hög och uppskattades till 30 miljarder kronor 2021, en fördubbling sedan 2019 (Stockholms Handelskammare 2022). För att stärka säkerheten behövs högre medvetenhet om hoten, mer samverkan, förbättrad kompetensförsörjning och bättre förmåga att bekämpa it-brott.

Bransch- och arbetsgivarorganisationen Techsverige har i rapporten "Techbranschens förslag för att möta cyberhoten" lämnat flera förslag. Här är några exempel:

- Öka medvetenheten om informations- och cybersäkerhetshoten. En effekt av de senaste årens uppmärksammade incidenter är ökad medvetenhet men den kommer behöva höjas ytterligare på alla nivåer. Det krävs ett långsiktigt arbete – punktinsatser och kampanjer räcker inte. Staten kan bidra med unik information inom flera områden.
- Höj förtroendet och intensiviera samarbetet mellan myndigheter och företag. Techbranschen kan bidra med produkter och tjänster som höjer säkerheten både före, under och efter en attack men, ingen aktör kan själv lösa informations- och cybersäkerhetsproblemen. Den nya nationella informations- och cybersäkerhetsstrategin behöver ta större hänsyn till näringslivets behov och vad branschen kan bidra med. Stöd från myndigheter är välkommet där dessa besitter unik kunskap eller kompetens, i övrigt ska myndigheter inte konkurrera med privata aktörer på området. Myndigheter, kommuner och regioner bör öka förmågan inom området, bland annat i upphandlingar och i samarbete med den privata sektorn om it-drift.
- Stärk kompetenstillgången inom informationssäkerhet. Techsveriges rapport it-kompetensbristen visar att behovet av kompetens inom informationssäkerhet är stort. Staten är en viktig utbildningsaktör. Att stärka kompetenstillgången är något av det viktigaste staten kan göra för att öka säkerheten. Skapa en lägesbild över kompetensbehoven, det kan ske med hjälp av branschen i ett samverkansråd. Regeringen och utbildningsanordnare måste säkerställa att det finns utbildningar på eftergymnasial nivå som svarar mot efterfrågan. Utbudet behöver tas fram i samverkan med näringslivet.
Stärk förmågan att möta cyberbrottsligheten.
- Stärk förmågan hos brottsbekämpande myndigheter och rättsväsendet att förhindra, utreda och lagföra it-brott. Det kräver

lagstiftning och resurser som följer med i den snabba utvecklingen samt internationellt samarbete. Nationellt forensiskt center (NFC) inom polisen behöver stärkas för att snabba på brottsutredningar och det bör bli möjligt för privata it-forensiker att bistå myndigheterna. Bekämpningen av gisslanprogram bör nu vara i fokus för internationellt samarbete, lagstiftning och brottsbekämpning. Med en stark techsektor och ett samhälle som tar till sig digitaliseringen öppnas möjligheter för Sveriges konkurrenskraft, välfärd och klimatomställning. Låt inte cyberbrottslingarna hindra utvecklingen.

Vecka 18

Svenskt bistånd blir it-miljoner till Ukraina

Sverige investerar tillsammans med ett antal andra länder motsvarande 2,5 miljarder kronor i den ukrainska it-sektorn. Avtalet skrevs under i närvaro av president Volodymyr Zelenskyj i huvudstaden Kiev.

”Han betonade i sitt introduktionstal vikten av förtroende, hur viktigt det är för Ukraina att det finns investerare som är villiga att gå före och visa vägen, att det finns möjligheter att göra investeringar i Ukraina och att det går att genomföra”, säger Maria Håkansson, vd på det statliga bolaget Swedfund, till TT på telefon från tåget hem efter fredagens ceremoni i presidentpalatset.

Swedfund är en så kallad utvecklingsfinansiär som investerar svenskt bistånd i utvecklingsländerns privata sektorer. Investeringen på totalt 2,5 miljarder kronor sker i den ukrainska fonden Horizon. Sveriges bidrag uppgår till cirka 153 miljoner kronor. Pengarna är vikta för främst små och medelstora it-mjukvarubolag i Ukraina, men även i Moldavien. Ukraina har en livskraftig it-bransch som trots Rysslands storskaliga invasion står sig stark.

”Det är en sektor där Ukraina har mycket kompetens, och som är otroligt viktig både för jobbskapande och exportintäkter. Det har också visat sig vara en sektor som har lyckats ställa om under kriget och som fortfarande kan växa”, säger Maria Håkansson.

Landets it-sektor expanderade med 6 procent i fjol, till över 7,3 miljarder dollar i tjänsteexport. Den bidrog med 1,5 miljarder dollar i skatter och avgifter, enligt Swedfund.

”Vi vill stödja att ekonomin fortfarande ska fungera och bidra till att skapa fler jobb. Företag som fungerar betalar skatt och skapar skatteunderlag. En stor del för oss är att det här är en viktig del av Ukrainas exportintäkter, så det bidrar till att landet får in mer medel och hårdvaluta.

Kort innan avresan hem via Polen fick Maria Håkansson kasta sig in i ett skyddsrum när flyglarmet gick i den ukrainska huvudstaden. Besöket varade en stor del av

fredagen och hon träffade även representanter från olika departement, från fonden och några av bolagen.

”Jag har ett oerhört positivt intryck av Ukraina. Det finns en oerhörd drivkraft och vilja”, säger hon och fortsätter:

”Men jag har ju också varit med om en situation där jag har fått gå in i ett skyddsrum. Jag har stor respekt för hur man kan hantera ett läge med ett pågående krig och samtidigt lyckas fortsätta driva företag och verksamheter framåt. Utvecklingsfinansiärerna i USA, Frankrike, Finland och Danmark samt Europeiska banken för återuppbyggnad EBRD och Världsbankens IFC bidrog också till fonden”.

Marinchefen Ewa Skoog Haslum varnar för en potentiell rysk attack mot det svenska elnätet

Ryska fartyg har setts vid svenska vindkraftsparker och undervattenskablar, enligt Skoog Haslum. I en intervju med finska Iltalehti, återgiven i DN, säger den svenska marinchefen att Sverige löper risk att drabbas av ryskt undervattenssabotage. Hon säger att ”vi är övertygade” om att Ryssland ”kartlagt målen” på något sätt.

”Absolut. Det är ett sätt att genomföra en operation mot oss”, säger Ewa Skoog Haslum om huruvida Ryssland riskerar att sabotera exempelvis undervattenskablar.

Ryska fartyg har setts till vid bland annat svenska vindkraftsparker, enligt Iltalehti. Skoog Haslum är kritisk till att Ryssland kartlägger information på svenskt vatten.

”Öppen information kan kartläggas, men när man går ut i ett annat lands vatten och gör det är det förbjudet”, säger hon.

Försvarmaktens presskommunikatör Henrik Lundqvist Rådmark bekräftar att ryska fartyg observerats i anslutning till svensk undervatteninfrastruktur. Han tonar samtidigt ner varningen.

”Vi har ständig sjöövervakning och har gjort den typen av observationen under en tid. Vi är medvetna om att Ryssland kartlägger undervattensinfrastruktur, det är ingenting nytt.

Han vill inte svara på var observationerna har gjorts.

”Det ska jag inte säga. Men att det förekommer ryska fartyg i Östersjön vet vi. Enligt Iltalehti är både Sverige och Finland i högsta beredskap för att kunna förhindra en möjlig attack. Beredskapsnivån är densamma som den varit under en längre tid”, säger Henrik Lundqvist Rådmark.

”Vi har inte höjt beredskapen eller gjort några förändringar inom organisationen. Däremot bedriver vi ständig sjöövervakning, dygnet runt under årets alla dagar”.

Regeringen vill utreda hur civilplikten kan utökas till fler samhällsviktiga branscher och verksamheter

Regeringen avser i närtid tillsätta en utredning som ska titta på hur civilplikten kan utökas. Utredningen ska analysera civilplikten för alla samhällsviktiga sektorer och se över behovet av personalförsörjningen av det civila försvaret. Det meddelade statsminister Ulf Kristersson och ministern för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin vid en pressträff under den 27 april i samband med ett besök vid Medelpads Räddningstjänstförbund och utbildningsplatsen MSB Sandö.

Regeringen avser i närtid tillsätta en utredning som ska titta på hur civilplikten kan utökas. Utredningen ska analysera civilplikten för alla samhällsviktiga sektorer och se över behovet av personalförsörjningen av det civila försvaret. Det meddelade statsminister Ulf Kristersson och ministern för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin vid en pressträff under onsdagen i samband med ett besök vid Medelpads Räddningstjänstförbund och utbildningsplatsen MSB Sandö.

”Regeringen ser ett stort behov av att se över personalförsörjningen av hela totalförsvaret och att bredda det civila försvaret. Vi avser därför tillsätta en utredning som ska titta på förutsättningarna för att kraftigt utöka civilplikten. I praktiken innebär det att fler branscher, fler verksamheter och fler personer skulle kunna komma att omfattas”, säger statsminister Ulf Kristersson.

I utredarens uppdrag kommer även ingå att föreslå åtgärder och nödvändiga författningsändringar.

”Den här regeringen genomför just nu den största satsningen på civilt försvar på mycket lång tid. I januari fick MSB i uppdrag att utreda återaktivering av civilplikten inom kommunal räddningstjänst. Nästa steg blir nu att utreda hur civilplikten kan användas bredare i fler samhällssektorer. Att säkerställa personalförsörjningen i hela totalförsvaret är en mycket angelägen uppgift och något vi nu arbetar vidare med”, säger Carl-Oskar Bohlin, minister för civilt försvar.

Vecka 17

Europeiska samhällsbyggnadssektorn vill bidra till återuppbyggnaden av Ukraina

Kriget i Ukraina har inneburit tusentals dödsoffer, förstörda städer och miljontals människor som tvingats fly sina hem. Återuppbyggnadsbehovet är enormt och kostnaden för återuppbyggnad beräknas ha stigit till 138 miljarder dollar. Enligt världsbanken uppgår det totala investeringsbehovet i landet till drygt 350 miljarder dollar. Den växande globala byggmarknaden i kombination med brist på arbetskraft i byggbranschen, har lett till att ett antal europeiska samhällsbyggnadsorganisationer gått samman för att uppmana det internationella givarsamfundet att skapa attraktiva ekonomiska och juridiska ramvillkor för företag så att de på ett enklare sätt kan bidra till återbyggnaden av Ukraina. Innovationsföretagen är medlem i både den europeiska branschorganisationen för teknikkonsulter EFCA samt den europeiska arkitektorganisationen ACE, vilka båda undertecknat dokumentet.

”Kriget i Ukraina har lett till stor förödelse och det är av största vikt att skapa bästa möjliga förutsättningar för en snabb och hållbar återuppbyggnad. Bristen på ingenjörer är stor, inte bara i Sverige utan i hela Europa och därför är det viktigt att

göra det attraktivt för europeiska företag att kunna prioritera ett deltagande i återuppbyggnaden”, säger Elin Lydahl förbundsdirektör Innovationsföretagen.

Putin skriver under dekret om vedergällning mot sanktioner

Rysslands president Vladimir Putin har skrivit under ett dekret som gör att landet tillfälligt kan ta kontroll över utländska tillgångar om ryska tillgångar blir beslagtagna av "fiendliga länder", skriver den statliga nyhetsbyrån Tass, rapporterar CNN. Dekretet, som publicerats på Kremles sajt, fastslår att tillfällig förvaltning av utländska tillgångar endast kan avslutas om presidenten beslutar det. Liknande dekret har tidigare också diskuterats och beslutats i ryska Duman men utan att de har verkställs. Det återstår således att se huruvida detta är "vapenskrammel" eller ett reellt hot.

Den finländska tidningen Helsingin Sanomat skriver att Ryssland redan har tagit i beslag energibolaget Fortums egendom i Ryssland vilket då skulle kunna indikera att man kommer verkställa dekretet. Helsingin Sanomat skriver att Fortum har försökt lämna Ryssland, men har hamnat i ett dödläge med sina lokala enheter. Enligt tidningen vill Fortum även sälja sin ryska verksamhet. Tyska Unipers tillgångar i landet ska också redan ha beslagtagits.

Danmark oroas för risken för vindkraftssabotage

Danmarks utrikesminister Lars Løkke Rasmussen ser ökade hot mot vindkraftparker, efter att nordiska public service-medier rapporterat om misstänkte ryska kartläggningsresor till havs.

"För några år sedan tog vi helt klart för givet att vi kunde bygga ute till havs, och vi kunde lägga ned kraftledningar och så var det bra med det. Nu utgör det en säkerhetsrisk", säger Lars Løkke Rasmussen till Danmarks Radio.

Han säger att vi lever i en osäker tid där Ryssland intresserar sig för de nordiska ländernas infrastruktur.

"Det tar vi på stort allvar, och det är därför vi har beslutat att nu höja försvarsbudgeten", säger ministern.

Försvarsberedningens delrapport, Kontrollstation 2023, överlämnad till regeringen

Idag den 26 april 2023 överlämnade en enig Försvarsberedning delrapporten, Kontrollstation 2023, till försvarsminister Pål Jonson. I Kontrollstation 2023 ingår tre delar: utvärdering av totalförsvarsbeslutet 2020, Försvarsberedningens syn på redovisningen av försvarsutgifter till Nato och inriktningen för en planeringsram för det militära försvaret. Försvarsberedningen konstaterar att försvarsbeslutsperioden 2021–2025 genomförs i en mycket allvarlig och omvälvande tid. Detta medför stora osäkerheter i genomförandet av inriktningen för det militära försvaret i nuvarande försvarsbeslut. Beredningen föreslår därför att nästa totalförsvarsbeslut tidigareläggs ett år för att börja gälla från första januari 2025.

Utvärderingen har handlat om att säkerställa att förstärkningen och kostnadsutvecklingen är i fas med riksdagens beslut om inriktning och ekonomisk

ram. Försvarsberedningen konstaterar att myndigheterna arbetar intensivt med att omsätta utökade medel och inriktning för materiel som följer av totalförsvarsbeslutet 2020. Samtidigt har covid-19-pandemin, Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, det viktiga militära stödet till Ukraina, ökad efterfrågan på försvarsmateriel och anslutningen till Nato påverkat möjligheterna att genomföra försvarsbeslutet 2020 inom den ekonomiska ram och de tidsförhållanden som förutsattes 2020. Mot denna bakgrund drar Försvarsberedningen slutsatsen att nästa försvarsbeslut behöver tidigareläggas ett år, från 2026 till 2025.

Försvarsberedningen har också lämnat förslag på vilka utgifter som bör ingå i den redovisning som Sverige lämnar till Nato. Försvarsberedningen föreslår att redovisningen till Nato bör omfatta fler ekonomiska poster än enbart anslagen till det militära försvaret för att bidra till likvärdighet och jämförbarhet med övriga allierade. Redovisningen till Nato bör innehålla utgifter som exempelvis moms, allmän pensionsavgift och utgifter för statlig ålderspensionsavgift samt utgifter för Försvarsdepartementet. I rapporten förtydligas att de försvarsutgifter som utgör rapportering till Nato inte är likvärdig med anslagen till det militära försvaret. Därmed finns en skillnad mellan det som anges i överenskommelsen från 16 mars 2022 om att nå två procent av BNP i anslag till det militära försvaret och de försvarsutgifter som Försvarsberedningen föreslår ska ingå i redovisningen till Nato enligt alliansens gemensamma definition. Försvarsberedningen konstaterar att Sverige bör eftersträva likvärdighet med övriga länders tillämpning av definitionen.

Enligt anvisningarna till Försvarsberedningen ska också ett förslag lämnas om planeringsramen inför det att regeringen i budgetpropositionen för 2024 ska lämna förslag om hur planeringsramen för perioden 2026–2030 ska hanteras. Försvarsberedningen konstaterar att överenskommelsen från den 16 mars 2022 innebär att det finns en bred politisk enighet om viktiga och betydande ekonomiska satsningar för att höja Sveriges försvarsförmåga. Anslagen till det militära försvaret ska i och med överenskommelsen öka för att nå två procent av BNP så snart det är praktiskt möjligt, det vill säga när det är möjligt att på ett effektivt sätt omsätta ökningarna i stärkt försvarsförmåga. Försvarsberedningen föreslår att tidigare överenskommelse i samband med totalförsvarsbeslutet 2020 om ekonomiskt tillskott till försvaret ska ligga till grund för förslag i budgetpropositionen 2024 rörande planeringsram för det militära försvaret.

Försvarsberedningen kommer i en slutrapport den 26 april 2024 att behandla totalförsvarets, inklusive det militära och civila försvaret, fortsatta inriktning och utformning till och med 2030 och även övergripande inriktning för den efterkommande perioden till och med 2035. I samband med detta avser beredningen återkomma till såväl planeringsramen för det militära försvaret som de ekonomiska förutsättningarna för det civila försvaret. Läs hela rapporten [här](#).

Fördubblad orderingång för SAAB

”Ett fruktansvärt tragiskt krig i Europa leder till ett kraftigt uppvaknande hos länder som behöver öka sitt försvar”, säger vd SAAB:s Micael Johansson. Han ser att många länder som Saab säljer till nu börjar bygga upp sin försvarsförmåga, och att det kommer att ta lång tid innan det är klart. Marknadstillväxten är stor i Europa, säger han.

Dessutom ger ett svenskt framtida Nato-medlemskap fler affärsmöjligheter för Saab, då nya dörrar öppnas, förklarar han. Saab har satt rubriken "I en tid av hög efterfrågan" på sin delårsrapport, och det är nästan en underdrift om man kikar på orderingången för kvartalet. Den blev drygt 17 miljarder kronor, mot 8,1 under samma tid i fjol. Särskilt är det affärsområdena Dynamics, som gör bland annat markstridsvapen som granatgeväret Carl Gustaf, och Surveillance, som gör övervaknings- och radarsystem. Saab tillverkar också ammunition, bland annat till Saabs storsäljare Carl Gustaf, som skickats till Ukraina. Ukraina ropar efter mer ammunition av olika slag i kriget mot Ryssland. EU har lovat att göra gemensamma upphandlingar för att stötta Ukraina, och enskilda länder lovar också att skicka mer ammunition.

"Vi har en stor tillverkning. Vi säljer inte ammunition direkt till Ukraina. Vi säljer till länder, och vad de sedan gör med den vet vi inte. Det är upp till dem. Men för Saab är det förstås bra att EU vill förstärka Ukrainas försvarsförmåga med mer ammunition, konstaterar han.

"Saab växer nu dramatiskt för att hinna med alla nya beställningar. Under fjolåret nyanställdes runt 1 000 personer, och bara hittills i år har 500 anställts på Saab. Vi växer 15 procent det här året, och vi kommer att fortsätta att växa. Fast det tar tid att bygga ut kapaciteten. Finns kanske risken att Saab får "växtvärk" när efterfrågan ökar så snabbt? Micael Johansson försäkrar att Saab klarar av att bli större. Det är utmanande att växa så mycket, men vi har duktiga chefer som klarar av att hantera det. Jag har stor respekt för deras kunskap", avslutar Micael Johansson.

Förordningen om halvledare: rådet och Europaparlamentet når preliminär överenskommelse

Rådet och Europaparlamentet har nått en preliminär politisk överenskommelse om förordningen om att stärka Europas halvledarekosystem, mer känd som förordningen om halvledare. Därmed hoppas man kunna skapa rätt förutsättningar för en industriell bas som kan fördubbla EU:s globala marknadsandel för halvledare från 10 till minst 20 procent fram till 2030. Kommissionen föreslog tre huvudsakliga handlingslinjer, eller pelare, för att uppnå målen i rättsakten om halvledare:

1. Initiativet chip för Europa, för att stödja storskalig teknisk kapacitetsuppbyggnad
2. En ram för att säkerställa försörjningstrygghet och resiliens genom ökade investeringar
3. Ett övervaknings- och krishanteringssystem så att försörjningsbrister kan förutses och åtgärder vidtas vid kriser.

Initiativet chip för Europa väntas frigöra 43 miljarder euro i offentliga och privata investeringar, varav 3,3 miljarder euro kommer från EU:s budget. Dessa åtgärder ska i första hand genomföras genom det gemensamma företaget för halvledare, ett offentlig-privat partnerskap som omfattar unionen, medlemsländerna och den privata sektorn.

När det gäller den första pelaren förstärks befogenheterna för det gemensamma företaget för halvledare, som kommer att ansvara för urvalet av kompetenscentrum, som en del av dess arbetsprogram. När det gäller den andra pelaren utvidgas tillämpningsområdet för de anläggningar som tillhandahåller förmåga för tillverkning av halvledare som är den första av sitt slag, till att också omfatta anläggningar som tillverkar utrustning som används vid tillverkning av halvledare. Dessa anläggningar bidrar till försörjningstryggheten på den inre marknaden och kan dra nytta av påskyndade tillståndsförfaranden.

Dessutom kan designcentrum som avsevärt stärker unionens kapacitet när det gäller innovativ utformning av chip få en europeisk utmärkelse som "spetsdesigncentrum", som kommer att beviljas av kommissionen. Medlemsländerna får tillämpa stödåtgärder för designcentrum som får denna utmärkelse, i enlighet med befintlig lagstiftning. I kompromissen understryks också vikten av internationellt samarbete och skydd av immateriella rättigheter som två nyckelfaktorer vid skapandet av ett ekosystem för halvledare.

Vecka 16

EU-strid om stoppad import från Ukraina

Polen, Ungern och kanske även Bulgarien stoppar jordbruksimport från Ukraina för att skydda bönderna på hemmaplan, skriver TT.

Skarpa reaktioner kommer från både Kiev och Bryssel. Bland polska bönder har missnöjet grott en längre tid över vad man anser vara otillbörlig konkurrens från det krigshärjade grannlandet i öster. I lördags valde regeringen att sätta stopp för flödet. Spannmål, socker, ägg, kött, frukt, grönsaker, mjölk och andra mejeriprodukter ska inte få importeras från Ukraina fram till åtminstone den 30 juni.

"Den ökande importen av jordbruksprodukter från Ukraina orsakar allvarliga missförhållanden på marknaden i våra länder, skadar producenter och orsakar social oro", sade Polens jordbruksminister Robert Telus vid ett möte i förra veckan med kollegor från andra östländer i EU, enligt nyhetsbyrån AP.

Det polska beslutet följdes snabbt i helgen av liknande åtgärder från Ungern. Även Bulgarien överväger att göra samma sak.

"Bulgariska intressen måste skyddas. Om inte vi gör likadant när två EU-länder agerar så här kan ansamlandet (av ukrainska produkter) på bulgarisk mark bli ännu större", sade jordbruksminister Javor Getjev i söndags, enligt nyhetssajten Euractiv.

Besluten är dock inte populära i vare sig Kiev eller Bryssel. EU-länderna tog gemensamt beslut i fjol om att öppna upp gränserna för ukrainska jordbruksprodukter som ett sätt att hjälpa landet och dess invånare med anledning av kriget.

"Polska bönder står inför en svår situation, men vi vill betona att det är värre för de ukrainska", enligt ett uttalande från Ukrainas jordbruksdepartement, enligt nyhetsbyrån AFP.

Från EU betonas i sin tur att handelspolitiken är gemensam i hela unionen.

”Beslut tagna på egen hand kan inte accepteras. I så här utmanande tider är det nödvändigt att samordna och anpassa alla åtgärder med EU”, sades i ett uttalande från en av EU-kommissionens talespersoner via mejl till nyhetsbyrån Reuters i lördags.

Även i Polen finns samtidigt kritik mot regeringens agerande. Enligt AP anklagar vissa oppositionspolitiker och jordbruksorganisationer polska företag för att spä på problemen genom att köpa upp billigt ukrainskt spannmål och sälja det till polska bagerier och pastafabriker.

Wagnergruppen och nyhetsbyrån Ria Fan läggs till på EU:s sanktionsförteckning Rådet har beslutat att lägga till Wagnergruppen och nyhetsbyrån Ria Fan på förteckningen över enheter som omfattas av EU:s restriktiva åtgärder mot verksamhet som undergräver eller hotar Ukrainas territoriella integritet, suveränitet och oberoende.

Beslutet kompletterar Wagnerpaketet, som antogs den 25 februari och som understryker den internationella dimensionen och allvaret i gruppens verksamhet och den destabiliserande inverkan gruppen har på de länder där den är verksam.

Wagnergruppen – som redan omfattas av EU:s sanktioner enligt det globala systemet för sanktioner avseende mänskliga rättigheter – är en Rysslandsbaserad privat militär styrka som grundades 2014 och leds av Dmitrij Utkin och finansieras av Jevgenij Prigozjin. Wagnergruppen deltar aktivt i Rysslands anfallskrig mot Ukraina och ledde angreppen mot de ukrainska städerna Soledar och Bachmut. Nyhetsbyrån Ria Fan ingår i Patriot Media Group, en rysk mediekoncern där Jevgenij Prigozjin är styrelseordförande. Ria Fan medverkar i regeringsvänlig propaganda och desinformation om Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

Sammantaget är EU:s restriktiva åtgärder mot åtgärder som undergräver eller hotar Ukrainas territoriella integritet, suveränitet och oberoende tillämpliga på totalt 1 473 personer och 207 organisationer och företag. De som är uppförda på förteckningen är föremål för frysning av tillgångar, och EU-medborgare och företag i EU är förbjudna att göra medel tillgängliga för dem.

SBB-blankaren anklagas för att vara rysk spion

Blankarfirman Viceroy Researchs grundare Fraser Perring, som ligger bakom flera uppmärksammade blankningsanalyser rörande bland annat svenska SBB och Truecaller, dementerar ett utspel från en brittisk parlamentsledamot om att han ska vara Kremlkopplad spion, enligt Di.

Uttalandena om Fraser Perring fälldes i samband med en parlamentsdebatt i det brittiska underhuset där Labour-ledamoten Liam Byrne antydde att Fraser Perring har misstänkta kopplingar till Ryssland och bör utredas.

Fraser Perring är en icke-ovanlig besökare i Moskva och nu har han gett sig på Home REIT, som förser hemlösa med tjänster, inklusive åt hemlösa veteraner.

"Vi måste försäkra oss om att blankarfirmor inte är ännu ett vapen i Putins arsenal. Där det finns kopplingar mellan blankarattackfirmor och Kreml måste vi vara underrättade om detta", sade Liam Byrne i en parlamentsdebatt den 16 mars.

Viceroy ifrågasatte den 24 november Home REIT, ett fastighetsinvesteringsbolag, och betalningsförmågan hos dess hyresgäster. Home REIT förvärvar fastigheter och hyr ut till välgörenhetsaktörer som upplåter plats åt hemlösa, men enligt Viceroy är dessa aktörer bedragare och Fraser Perring lät meddela att en polisanmälan om investeringsbedrägeri förbereds.

Fastighetsbolaget dementerade anklagelserna, men aktien har handelsstoppats under en utredning av de finansiella förhållandena i bolaget och misstänkt bedrägeri, mutor och luftfakturering via överpriser för fastighetsförvärv. Utöver anklagelserna rörande blankningen av Home REIT anklagades också Fraser Perring för att arbeta nära en annan blankarfirma, Boatman Capital, för att sätta en blankningsattack i verket mot det brittiska försvarsföretaget Babcock. Babcock-attacken ska ha initierats lagom till dess att bolaget genomförde en översyn av Storbritanniens atomdrivna ubåtar, enligt Liam Byrne.

Natten mot torsdagen dementerade Fraser Perring att han är rysk spion i ett Twitterinlägg, efter att han också gjort en intervju med tidningen Daily Mail.

"Det här är nonsens, jag är inte rysk spion. Min familj kunde ha tagit allvarlig skada av det här", sade Fraser Perring.

I ett brev som skickats till Liam Byrne med Fraser Perrings advokater som avsändare tillkännages att något samarbete med Boatman Capital aldrig funnits och att Viceroy aldrig varit involverade i någon blankningskampanj mot Babcock. Home REIT var dessutom aldrig någon "måltavla", som Liam Byrne ska ha uttryckt det. Fraser Perring lyfte endast frågeställningar kring bolaget och avslöjade brister.

Vidare låter advokaterna meddela att Fraser Perring aldrig varit i Moskva och att det inte finns några som helst kopplingar till Kreml.

"Anklagelserna rörande att Fraser Perring skulle göra smutsjobb åt Putin samt ryska regeringen, att han därigenom utgör ett hot mot vårt land och att det fordrar en parlamentsutredning är mycket allvarliga, särskilt givet att de är löjliga och uppenbart falska", skriver advokaterna enligt Daily Mail.

Uppdrag att studera otillåten påverkan som utövas av systemhotande aktörer och grupperingar

Brottsförebyggande rådet (Brå) får i uppdrag att studera otillåten påverkan som utövas av systemhotande aktörer och grupperingar i Sverige mot enskilda förtroendevalda, politiska partier och beslutande församlingar på alla nivåer. Särskilt fokus ska vara på otillåten påverkan från aktörer och grupperingar inom den organiserade brottsligheten och i kriminella nätverk.

Därutöver ska Brå ge en bild av några delar av de kommunala verksamheter som är särskilt sårbara för otillåten påverkan. Brå ska också lämna förslag på åtgärder som

kan vidtas av relevanta aktörer. I uppdraget ska Brå inhämta synpunkter och erfarenheter från relevanta myndigheter, ett urval av kommuner och regioner och andra aktörer. Uppdraget ska delredovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 14 december 2023. Delredovisningen avser en fördjupad analys av systemhotande aktörer och grupperingar utifrån data från Politikernas trygghetsundersökning (PTU). Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 1 april 2025.

Regeringen stärker försörjningsberedskapen inom livsmedels- och dricksvattenområdet

Regeringen föreslår en satsning på 20 miljoner kronor till Livsmedelsverket och 3 miljoner kronor till Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA).

Satsningen möjliggör åtgärder som kan bidra till en snabb förmågehöjning inom uppbyggnaden av det civila försvaret vad gäller livsmedelsberedskap och dricksvattenförsörjning. Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde anser regeringen att tempot i uppbyggnaden av försörjningsberedskapen inom livsmedel- och dricksvattenområdet bör öka.

”Tillgång till säkra livsmedel och rent dricksvatten är centralt. Det gäller såväl i fredstid som vid höjd beredskap och ytterst krig. Den här satsningen skulle innebära att myndigheterna redan i år kan genomföra viktiga åtgärder som inköp av förstärkningsresurser, beredskapsövningar, stärka förmågan att analysera och även hantera farliga ämnen i livsmedelskedjan”, säger landsbygdsminister Peter Kullgren.

Livsmedelsverket och SVA har sedan ett antal år tillbaka uppdrag inom uppbyggnaden av det civila försvaret när det gäller livsmedelsberedskap och dricksvattenförsörjning. De föreslagna satsningarna kan bidra till en förmågehöjning inom försörjningsberedskapen redan under 2023. Regeringen har överlämnat detta förslag till riksdagen i vårändringsbudgeten för 2023. Förslaget bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Sverigedemokraterna.

Vecka 15

Ungern förhandlar gasavtal med Moskva

Ungern har skrivit under avtal som säkrar tillgång till rysk energi, enligt den ungerske utrikesministern Péter Szijjártó som är på besök i Moskva.

Ungern väljer därmed, till skillnad från de allra flesta EU-länderna, att behålla handelskontakter med Ryssland under det pågående ryska angreppskriget mot Ukraina.

Szijjártó säger att uppgörelsen med energibolaget Gazprom innebär att Ungern får ökad tillgång till rysk gas om man så begär.

Avtalet är ett tillägg till ett kontrakt som skrevs i fjol. Gasen ska levereras via gasledningen Turkstream, och ska ha ett pristak på 150 euro per kubikmeter. Det ungerska Moskvabesöket ses med misstro av flera EU-länder, som helst vill se att unionens länder drastiskt minskar beroendet av rysk gas. Ungerns regering anser å sin sida att energitillförsel från Ryssland är nödvändig för Ungerns nationella

säkerhet. Olja som skeppas från Ryssland ingår i de sanktionspaket som EU har antagit.

Vodkajätten Absolut återupptar export till Ryssland
Absolut Vodka-tillverkaren Absolut Company kommer tillsammans med moderbolaget Pernod Ricard att börja exportera alkohol till Ryssland igen. Det uppger bolaget till Kristianstadsbladet.

Exporten stoppades för drygt ett år sedan på beslut av Pernod Ricard. Men nu är alltså bojkotten över. "Inom ramen för de sanktioner som råder så levererar koncernen produkter i en utsträckning som kan skydda lokala medarbetare och säkra den lokala organisationens ekonomiska hållbarhet", heter det i ett mejlat uttalande.

Sämre villkor för ukrainska flyktingar i Sverige än i övriga Norden
Fram till november 2022 hade drygt 158 000 ukrainska flyktingar sökt skydd i de nordiska länderna.

Enligt en rapport från Nordiska rådet skiljer sig villkoren stort beroende på vilket land de hamnat i. Sverige sticker ut i flera avseenden. Här folkbokförs inte ukrainska flyktingar och de får inget personnummer vilket gör att de inte har rätt att delta i arbetsmarknadspolitiska program.

Bland de nordiska länderna har Sverige lägst ersättning – 71 kronor om dagen – och vuxna ukrainare har bara rätt till vård som inte kan anstå (vad som ska räknas som "vård som inte kan anstå" avgörs i det enskilda fallet av den behandlande läkaren).

I de andra länderna får de vård på samma villkor som medborgarna. Till skillnad från grannländerna har Sverige tidigare inte heller erbjudit någon språkutbildning motsvarande SFI, svenska för invandrare. Detta har kritiserats av bland andra Sveriges kommuner och regioner och nu har regeringen beslutat att avsätta 100 miljoner kronor till SFI för ukrainare i vårbudgeten.

Läs hela artikeln [här](#):

Allt fler ryssar på den årliga listan över dollarmiljardärer
Antalet ryska dollarmiljardärer ökar igen. 105 ryssar, som framför allt tjänat pengar på olja, gas och metaller, finns numera på Forbes årliga lista, enligt Di.

Teslaägaren Elon Musk har återigen tappat sin topplacering. När affärstidningen slutförde sin lista 2022 över världens dollarmiljardärer såg prognoserna för den ryska ekonomin dystra ut till följd av Moskvas kostsamma invasionskrig och västvärldens sanktioner. Då registrerade Forbes 83 ryska miljardärer, vilket var en minskning jämfört med 2021 då siffran uppgick till 117. I takt med att ryska råvaror som olja och energi upplever en global återhämtning dyker 105 ryssar upp på Forbes topplista med en total förmögenhet på 474 miljarder dollar, motsvarande drygt 5 000 miljarder kronor.

Andrej Melnitjenko är den rikaste ryssen och landar på plats 58 med en förmögenhet på 25,2 miljarder dollar, jämfört med 11,1 miljarder dollar föregående år. Melnitjenko

är grundare till företaget Eurochem, en av världens största producenter av konstgödsel, som har blivit allt dyrare på grund av kriget.

Oro för att främmande makt påverkar genom spel
Extremistgrupper använder spel för att sprida propaganda och rekrytera, rapporterar TT.

Gamingsfären är även sårbar för påverkan av främmande makt, visar en pågående studie.

”Vi har hittat 30–35 enskilda sårbarheter”, säger forskaren James Pamment.

Terrorister och högerextrema grupper använder chattar i spel för att skapa relationer och rekrytera nya medlemmar, visar tidigare forskning. Inom spelvärlden finns även risk för informationspåverkan från främmande makt, enligt Myndigheten för psykologiskt försvar.

”Vi kan se sårbarheter, som utnyttjande av användardata och finansiella faktorer som kopplas till gamingsfären”, säger Andrea Liebman, senior analytiker på myndigheten.

Forskare i Lund gör nu en kunskapsöversikt där de tittar på exempel från hela världen. Påverkan genom spel och spelplattformar kan ske på olika sätt, genom exempelvis hackning, kodning eller spelets utformning.

”Det kan handla om att försöka påverka uppfattningar om saker som händer i verkligheten, och skapa olika grupperingar som kan polariseras”, säger James Pamment, forskare vid forskningsinstitutet för psykologiskt försvar vid Lunds universitet.

I samband med Ukrainakriget har flera spel ifrågasatts. Två spel från spelplattformen Roblox – som hade kriget som tema – fick plockas bort. Ukrainas regering har även nyligen krävt att spelet ”Atomic heart” – där speltillverkaren Mundfish har ryska kopplingar – ska stoppas.

Filmklipp och videor från spel har använts av länder under förevändning att de är hämtade ur verkligheten. Det kan även finnas en risk att chattar i spel används för kontaktförsök av främmande makt. Forskarna i Lund har identifierat 30–35 enskilda sårbarheter som har utnyttjats för informationspåverkan inom spel och spelplattformar. En av dem är användardata.

Vecka 14

Ukrainarna kan avhjälpa svenska kompetensbristen

”Det är hög tid att på ett mer organiserat sätt möjliggöra en bättre utbildning för de ukrainska flyktingarna”, skriver Tobias Wikström i en Di-ledare.

”Det är klokt att de ukrainska flyktingarna nu får möjlighet att ta del av svenska för invandrare, SFI. Läget har varit alltför oklart alltför länge. Det finns ett fullgott komplement till SFI, nämligen att lära sig svenska på jobbet. Företag som anställer

ukrainare stöder indirekt detta folks kamp för frihet. För Sverige kan ukrainarna vara ett bidrag till att avhjälpa den svenska kompetensbristen”, fortsätter han i Di.

Det är klokt att de ukrainska flyktingarna nu får möjlighet att ta del av svenska för invandrare, SFI. Läget har varit alltför oklart alltför länge. Nu när det har gått 13 månader sedan Rysslands fullskaliga invasion och det tyvärr inte kan skönjas något slut, är det hög tid att på ett mer organiserat sätt möjliggöra en bättre utbildning. Flyktingarna kommer sannolikt att stanna lång tid. Ukrainarna har hittills endast fått möjlighet att delta i ”Svenska från dag ett”, som organiseras av studieförbunden och folkhögskolorna och betalas av staten.

Det är en betydligt kortare utbildning som från början riktade sig till dem som ännu inte fått uppehållstillstånd. När flyktingarna från Ukraina började komma utvidgades svenska från dag ett även till dessa. De som har kommit från Ukraina får uppehållstillstånd enligt EU:s massflyktsdirektiv. De får arbeta men de blir inte folkbokförda. Det är alltså ingen kommun som har ansvar för de enskilda personerna. En del kommuner har erbjudit SFI för denna grupp, men problemet är inte bara att de inte har fått ersättning för detta. Man har dessutom riskerat att bryta mot kommunallagen eftersom man då ger insatser till personer som inte formellt sett är kommuninvånare.

Nu undanröjer regeringen detta laghinder samt lovar kommunerna ersättning för SFI-platserna. Men det viktigaste är ändå inte vilken språkutbildning som erbjuds, utan att hela samhället tar till sig av den kompetens som ukrainarna för med sig. Det är drygt 50 000 som har kommit, tre fjärdedelar av dem är vuxna. Endast var tionde av de vuxna har passerat pensionsåldern. Det är alltså en demografiskt mycket intressant grupp för det svenska näringslivet.

Men 66 procent saknar ändå jobb, enligt en undersökning från Ukrainian Professional Support Center, som grundats av Novare-chefen Fredrik Hillelson.

Undersökningen visar också att 74 procent av ukrainarna har högskoleutbildning, 57 procent talar engelska och 60 procent vill stanna kvar i Sverige. För att denna potential ska utnyttjas bättre räcker det inte med SFI. Arbetsgivarna bör också öppna upp mer för ukrainarna och prioritera ned språkraven. För det finns ett fullgott komplement till SFI – att lära sig svenska på jobbet. Företag som anställer ukrainare stöder indirekt detta folks kamp för frihet. För Sverige kan ukrainarna vara ett bidrag till att avhjälpa den svenska kompetensbristen. Win-Win.

EU inför undantag från sanktioner för att underlätta leveranser av bistånd
Europeiska unionens råd har beslutat att ändra flera radsakter om EU:s restriktiva åtgärder med beaktande av FN:s säkerhetsrådsresolution 2664 (2022) om ett humanitärt undantag för åtgärder om frysning av tillgångar i FN:s sanktionssystem.

Till följd av det humanitära undantaget kan vissa kategorier av humanitära aktörer, däribland FN-program och icke-statliga organisationer som deltar i FN:s humanitära åtgärdsplaner, inleda transaktioner med personer och enheter som är uppförda på förteckningen utan förhandstillstånd, om syftet är att leverera humanitärt bistånd eller stödja annan verksamhet som stöder grundläggande mänskliga behov. Genom ett beslut i rådet slutförs införandet av detta undantag i 14 FN-sanktionssystem som har

införlivats i unionsrätten. Undantaget gäller också EU:s befintliga autonoma förteckningar, som kompletterar FN:s uppföranden på sin förteckning. Detta ger en tydlig ram för aktörerna, eftersom de kommer att kunna dra nytta av det humanitära undantaget utan att göra någon åtskillnad mellan EU:s och FN:s förteckningar.

Detta beslut sänder en stark signal till humanitära och ekonomiska aktörer: EU:s sanktioner hindrar inte tillhandahållandet av humanitärt bistånd. Beslutet visar att EU är fast beslutet att undvika sanktionernas oavsiktliga negativa konsekvenser för humanitär verksamhet, och den vikt som fästs vid fullständig efterlevnad av internationell rätt i EU:s sanktionspolitik.

Europeiska unionens råd antar mål om att minska efterfrågan på gas med 15 procent. I den nya förordningen fastställs ett frivilligt mål för medlemsländerna att minska sin naturgasförbrukning med 15 procent mellan den 1 april 2023 och den 31 mars 2024, jämfört med deras genomsnittliga förbrukning under perioden 1 april 2017–31 mars 2022.

Medlemsländerna kan välja vilka åtgärder de vill använda för att nå målet. Genom den nya förordningen ändras rapporteringsreglerna för medlemsländerna. De ska fortsätta att rapportera uppgifter om de besparingar som gjorts, åtminstone varannan månad, med möjlighet att lämna in rapporterna tidigare. Om en unionsberedskap utlöses ska de rapportera uppgifterna varje månad. Fördelningen av energiförbrukningen per sektor får också rapporteras. Förordningen innehåller en ny bestämmelse som avser den specifika frågan om ökad gasförbrukning i ett medlemsland till följd av en övergång från kol till gas inom fjärrvärme, vid fastställandet av referensgasförbrukningen. Den flexibilitet som planeras för EU-länderna för att uppnå det frivilliga minskningsmålet förblir oförändrad.

Rådet har antagit en förordning som förlänger medlemsländernas frivilliga mål att minska efterfrågan på gas med 15 procent med ett år. I förordningen behålls rådets möjlighet att utlösa unionsberedskap för försörjningstrygghet, vilket innebär att det blir obligatoriskt att minska efterfrågan på gas.

Vecka 13 2023

Credit Suisse och UBS utreds för brott mot sanktioner

De schweiziska bankerna UBS och Credit Suisse, som nyligen beslutade sig för att gå ihop, utreds av amerikanska justitiedepartementet DOJ rörande brott mot sanktioner riktade mot Ryssland. Det rapporterar Bloomberg News.

Utredningen rör finansiell rådgivning och hjälp till ryska oligarker som är att likställa med att bankerna bistått finansmän med att undgå sanktioner. Credit Suisse och UBS delgavs stämningsansökningar innan affären där UBS köpte Credit Suisse förra helgen, enligt nyhetsbyrån.

Utredningar ska nu fastställa vilka banktjänstemän som arbetat med sanktionsbestäffade kunder och hur dessa kunder granskats av bankerna de senaste åren. Därefter kan ytterligare undersökningar vidtas för att belysa om bankerna eller deras anställda brutit mot lagen, skriver Bloomberg News.

Europeiska rådets slutsatser om Ukraina 23 mars

I slutsatserna konstaterar Rådet bland annat att Ryssland omedelbart måste upphöra med åtgärder som äventyrar säkerheten vid och det fysiska skyddet av civila kärntekniska anläggningar i Ukraina.

Därutöver att EU står fast vid sitt åtagande att i samordning med sina internationella partner stödja Ukrainas återställande, återhämtning och återuppbyggnad. I detta sammanhang upprepar Europeiska rådet EU:s fulla stöd för inrättandet av en internationell mekanism för att registrera de skador som Ryssland har orsakat.

Europeiska unionen kommer tillsammans med sina partner att fortsätta att intensifiera arbetet för att använda Rysslands frysta och immobiliserade tillgångar till återuppbyggnaden av Ukraina och till gottgörelse, i enlighet med EU-rätten och folkrätten.

Läs samtliga slutsatser [här](#).

Privata företag med samhällsviktig verksamhet krigsplacerar personal
Det finns ett ökat intresse från både myndigheter och företag att ianspråkta personal inom privata bolag för att kunna fortsätta sin verksamhet under höjd beredskap och ytterst krig, rapporterar SR Ekot den 29 mars.

Sen Rysslands storskaliga invasion av Ukraina har allt fler privata företag börjat krigsplacera sin personal, enligt Plikt- och provningsverket.

”Hittills handlar det mest om företag som levererar åt försvarsmakten, men på sikt kan det även gälla företag inom transport, energi, telecom och livsmedel”, säger Johan Sjöberg på Svenskt Näringsliv i inslaget.

Krigsplacering är en frivillig planeringsåtgärd för att verksamheten ska kunna fortsätta även vid höjd beredskap.

Hör reportaget [här](#).

Regeringen uppdrar till MSB att erbjuda effektivare informationssäkerhetsarbete till näringslivet

Regeringen ger Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, i uppdrag att utvidga sin struktur för uppföljning av systematiskt informationssäkerhetsarbete, [Infosäkkollen](#), till det privata näringslivet. Myndigheten ska även erbjuda aktörer i näringslivet en struktur för uppföljning av it-säkerhet.

– Antalet it-angrepp har fördubblats i Sverige det senaste året och cybersäkerhet är ett kärnuppdrag i det civila försvaret. MSB får nu i uppdrag att utvidga uppföljningen av Infosäkkollen till att på frivillig basis även kunna erbjudas näringslivet, så att även näringslivet mer effektivt kan stå bättre rustade. Alla aktörer måste göra sin hemläxa på cybersäkerhetsområdet och staten ska bidra till att förenkla och möjliggöra det arbetet, säger minister för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin.

Behovet att utveckla samhällets informations- och cybersäkerhet är stort och det finns en efterfrågan från civil sektor på kvantifierad information om

cybersäkerhetsarbetet i Sverige. Regeringen ger därför MSB i uppdrag att utvidga sin struktur för uppföljning av det systematiska informationssäkerhetsarbetet inom offentlig sektor, Infosäkkollen, så att den från 2023 även kan användas av näringslivet.

Infosäkkollen är ett helt frivilligt verktyg och syftar till att erbjuda en struktur för uppföljning för att förbättra aktörers förmåga att arbeta med informations- och cybersäkerhet och därigenom stärka totalförsvaret. Genom uppföljningen ska aktörerna kunna se vilken nivå deras informations- och cybersäkerhet ligger på och få stöd kring vad som kan göras för att förbättra säkerheten.

De aktörer som deltar i Infosäkkollen ska även erbjudas en struktur för uppföljning av it-säkerhet, it-säkerhetskollen. Infosäkkollen ska kunna erbjudas främst de aktörer som omfattas av lagen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster och det nyligen antagna NIS 2 direktivet.

Dessutom ska myndigheten, från och med år 2025, börja erbjuda aktörerna som valt att delta i Infosäkkollen en struktur för uppföljning av it-säkerhet, it-säkerhetskollen. tur för uppföljning av it-säkerhet.